

**Wytyczne do wykonania oceny stanu siedlisk
torfowisk, bagien oraz terenów podmokłych na
obszarach Natura 2000 i wyznaczonych
obszarach Zielonej Infrastruktury**

DLA WYKONAWCÓW ZEWNĘTRZNYCH

1.06.2024

Opracował zespół w składzie:

Tomasz Babiak

Borys Draus

Cezary Draus

Ariel Franczak

Konsultacja:

Maciej Szczygielski

Karolina Olszanowska – Kuńka

Tomasz Kowalczyk

Spis treści

1. Cel inwentaryzacji.....	5
2. Definicje	6
3. Narzędzia.....	7
3.1. mMonitoring.....	7
3.2. MonitoringTools.....	7
4. Prace terenowe – kartowanie siedlisk	8
4.1. Dane ogólne.....	8
4.2. Ogólne kryteria tworzenia płatów siedlisk.....	8
4.3. Kryteria wyznaczania płatów siedlisk przyrodniczych objętych projektem LIFE.....	9
4.4. Kryteria wyznaczania stanowiska z niepotwierdzonym siedliskiem przyrodniczym objętym projektem LIFE.....	12
5. Prace terenowe – aplikacja mMonitoring.....	12
5.1. Dane ogólne.....	12
5.1.1. Numer stanowiska	12
5.1.2. Nazwa stanowiska	13
5.1.3. Siedlisko przyrodnicze.....	13
5.1.4. Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją	18
5.1.5. Siedlisko przyrodnicze wg LP	18
5.1.6. Rok monitoringu	19
5.1.7. Rezygnacja z monitoringu	19
5.1.8. Opis stanowiska.....	19
5.1.9. Opis siedliska na stanowisku	20
5.1.10. Wartości przyrodnicze	20
5.1.11. Formy ochrony przyrody	20
5.1.12. Zbiorowisko roślinne.....	21
5.1.13. Powierzchnia płatu	21
5.1.14. Zarządzający terenem.....	21
5.1.15. Współrzędne, wysokość	21
5.2. Raport roczny – informacje podstawowe.	22
5.2.1. Data wykonania monitoringu	22
5.2.2. Dostępność.....	22
5.2.3. Wykonawca.....	23
5.2.4. Dokumentacja fotograficzna	24
5.3. Importowanie danych z innych powierzchni	25
5.4. Ocena.....	26
5.4.1. Parametry i wskaźniki stanu ochrony	26
5.4.2. Waloryzacja badanych wskaźników	27
5.4.3. Ocena parametrów stanu ochrony na podstawie badanych wskaźników	27

5.4.4. Ogólna ocena stanu ochrony	27
5.5. Oddziaływania i zagrożenia	28
5.5.1. Oddziaływania istniejące.....	33
5.5.2. Zagrożenia potencjalne	33
5.6. Działania ochronne	33
5.7. Kontrole.....	35
6. Prace kameralne – po pracach terenowych	36
6.1. Przygotowanie danych geometrycznych.....	36
6.1.1. Instalacja wtyczki QGIS	36
6.1.2. Wskazanie danych do kontroli	37
6.1.3. Naprawa geometrii i nadanie układu współrzędnych	38
6.1.4. Kontrola zgodności warstwy z bazą danych	38
6.1.5. Kontrola w bazie danych (opcjonalnie).....	39
6.1.6. Kontrola danych geometrycznych.....	39
6.2. Struktura terenowej warstwy numerycznej (TWN).....	42
6.3. Struktura geometrycznej warstwy numerycznej (GWN) po kontroli danych geometrycznych	43

1. CEL INWENTARYZACJI

WETLANDS GREEN LIFE (WGL) to strategiczna inicjatywa finansowana ze środków programu LIFE oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, mająca na celu odtworzenie oraz zachowanie obszarów bagiennych, torfowisk i terenów podmokłych na obszarach Natura 2000 i Zielonej Infrastruktury. Program jest realizowany przez konsorcjum, którego liderem jest Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, a współkonsorcjantami są: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska oraz Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.

Projekt obejmuje 17 siedlisk z załącznika I do Dyrektywy Siedliskowej związanych z szeroko pojętymi mokradłami:

- bagna, torfowiska i inne obszary podmokłe:
 - 1310 – śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem,
 - 7110 – torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą,
 - 7120 – torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
 - 7140 – torfowiska przejściowe i trzęsawiska,
 - 7150 – obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,
 - 7210 – torfowiska nakredowe,
 - 7220 – źródła wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*,
 - 7230 – górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- użytki zielone:
 - 1330 – solniska nadmorskie,
 - 1340 – śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwały,
 - 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,
 - 6430 – ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne,
 - 6440 – łąki selernicowe,
 - 6510 – ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże;
- siedliska leśne:
 - 91D0 – bory i lasy bagienne,
 - 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe,
 - 91F0 – łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

Głównym celem projektu jest stworzenie warunków do wdrożenia Priorytetowych Ram Działań dla sieci Natura 2000 w Polsce (PAF) dla siedlisk przyrodniczych objętych projektem w obszarach siedliskowych Natura 2000 i wyznaczonych obszarach Zielonej Infrastruktury.

2. DEFINICJE

Ekspansywne gatunki roślin – szybko rozprzestrzeniające się, na ogół pospolite gatunki roślin, stanowiące zagrożenie dla rzadkich zbiorowisk roślinnych, poprzez liczne występowanie zmniejszające bioróżnorodność siedlisk przyrodniczych.

Gatunek charakterystyczny – gatunek (lub niższy rangą takson), który występuje głównie w określonym syntaksonie, czyli na pewnym terytorium ma „punkt ciężkości” występowania w danym syntaksonie (Matuszkiewicz 2008). Oznacza to, że: (1) w innych syntaksonach nie spotyka się go wcale lub bardzo rzadko, (2) występuje z istotnie większym stopniem stałości w danym syntaksonie, (3) osiąga w nim większy stopień żywotności.

Gatunek dominujący – określenie zastosowano w definicji niektórych wskaźników specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego w znaczeniu: gatunek/gatunki najczęściej występujące (o największej ilościowości) na badanym stanowisku lub w transekcie badawczym, na ogół były to 1–2 najczęstsze gatunki roślin naczyniowych.

Gatunek ekspansywny – określenie zastosowano w określeniu niektórych wskaźników specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego w znaczeniu: gatunek zwiększający w szybkim tempie swoją liczebność, wypierając gatunki typowe dla siedliska przyrodniczego

Gatunek wyróżniający – gatunek (lub niższy rangą takson), który, występuje w danym syntaksonie, nie występuje natomiast w innych syntaksonach. Zwykle są to taksony o szerokiej amplitudzie. Z reguły taksony te nie należą do grupy taksonów charakterystycznych, czasami jednak mogą być równocześnie taksonami charakterystycznymi syntaksonów wyższej rangi (Matuszkiewicz 2008).

Gatunek obcy – gatunek występujący poza swoim naturalnym zasięgiem w postaci osobników lub zdolnych do przeżycia: gamet, zarodników, nasion, jaj lub części osobników, dzięki którym mogą one rozmnażać (definicja na podstawie Ustawy o ochronie przyrody – Dz.U. 2004 Nr 92 poz. 880, Art. 5. 1c).

Gatunek typowy – gatunek rośliny lub zwierzęcia, którego występowanie jest w szczególny sposób związane z danym siedliskiem przyrodniczym. Zaliczamy tu zarówno gatunki charakterystyczne i wyróżniające roślin, jak i inne gatunki, których rozpoznanie może ułatwić identyfikację lub ocenę stanu ochrony siedliska przyrodniczego.

Neofity, neofityzacja – gatunki obcego pochodzenia, przybyłe po 15. wieku, trwale zadomowione na pierwotnych siedliskach, wchodzące do zbiorowisk naturalnych. Neofityzacja – jedna z form degeneracji zbiorowisk roślinnych, polegająca na wkraczaniu i zadomawianiu się obcych gatunków w zbiorowiskach naturalnych.

Siedliska przyrodnicze – w rozumieniu Dyrektywy Siedliskowej (i w ślad za nią Ustawy o ochronie przyrody) są to „obszary lądowe lub wodne wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne, jak i półnaturalne”. Listę siedlisk przyrodniczych o znaczeniu europejskim podano w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a także w jednym z rozporządzeń polskiej Ustawy o ochronie przyrody. Należy podkreślić, że w tym ujęciu pojęcie to jest zbliżone do określenia „ekosystem”, ponieważ obejmuje zarówno część nieożywioną – biotop oraz ożywioną – biocenozę. Z drugiej strony najczęściej w najlepszy sposób siedliska

przyrodnicze można identyfikować na podstawie roślinności, a dokładniej zbiorowisk roślinnych, będących identyfikatorami fitosocjologicznymi siedliska przyrodniczego.

Stan ochrony (właściwy stan ochrony) – właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego – suma oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogąca w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony

Stanowisko monitoringowe (płat siedliska) – łatwy do wyodrębnienia w terenie, wskazany na mapie topograficznej ciągły fragment przestrzeni przyrodniczej. Powierzchnia takiego stanowiska może wynosić od kilku arów do kilkunastu hektarów, w zależności od struktury przestrzennej badanego siedliska przyrodniczego.

Wskaźniki stanu siedliska przyrodniczego – częściowe oceny parametru „specyficzna struktura i funkcja siedliska”; są to najistotniejsze cechy badanych siedlisk, lub też zjawiska wpływające na kluczowe dla zachowania danego siedliska procesy ekologiczne. Wskaźniki, wybrane do oceny stanu siedliska opisują cechy stosunkowo łatwe do zaobserwowania lub zmierzenia w terenie, odnoszące się do najszybciej zachodzących zmian, które mogą istotnie wpłynąć na pogorszenie się stanu ochrony siedliska.

3. NARZĘDZIA

3.1. mMonitoring

Jest to podstawowe narzędzie wykorzystywane podczas prac terenowych, pozwala na realizację monitoringu siedlisk przyrodniczych wg metodyki projektu.

Prace z aplikacją można prowadzić zasadniczo na dwa sposoby:

- korzystając z przygotowanej bazy danych (baza zawiera listę powierzchni monitoringowych, z przypisanymi podstawowymi parametrami: nazwa stanowiska, siedlisko wg PO/PZO/ZO, działania ochronne itd.).
- korzystając z nowej, pustej bazy danych – dodając kolejne płaty siedlisk.

3.2. MonitoringTools

Wytyczka do programu Qgis oferująca głównie narzędzia GIS do kontroli geometrii i topologii, zgodności z bazą danych oraz narzędzie pomocnicze. Będzie wykorzystywana do kontroli terenowej warstwy numerycznej (TWN).

4. PRACE TERENOWE – KARTOWANIE SIEDLISK

4.1. Dane ogólne.

Stanowisko (płat siedliska) to wyłączenie, jego część bądź kilka wyłączeń urządzeń na gruntach PGL LP, a na gruntach innej własności działka, fragment działki bądź kilka działek, charakteryzujących się ciągłością przestrzenną roślinności, spełniających kryteria kwalifikacji do określonego siedliska przyrodniczego z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej objętych projektem LIFE.

Siedliska przyrodnicze objęte projektem LIFE są kartowane jako obiekty poligonowe (wieloboki) – z zachowaniem kryteriów powierzchniowych w zależności od typu siedliska przyrodniczego.

W większości przypadków granice płatów siedliskowych należy korygować do rzeczywistego zasięgu siedlisk na ortofotomapie lub numerycznym modelu terenu (NMT), poparte lustracją terenową.

Granice (kontury) ustalonych płatów siedliska należy bezpośrednio w terenie nanosić w urządzeniach mobilnych (np. tablet) korygując warstwę numeryczną lub ewentualnie nanosząc zmiany na przygotowane mapy analogowe.

Granice płatu siedliska mogą być sztuczne w przypadku stwierdzenia zniekształceń antropogenicznych wynikających z różnych działań gospodarczych w sąsiadujących płatach (np. drzewostanach) a skutkujących inną diagnozą typu siedliska bądź sposobu zagospodarowania terenu.

4.2. Ogólne kryteria tworzenia płatów siedlisk.

Płaty siedlisk przyrodniczych tworzy się uwzględniając następujące kryteria powierzchniowe:

- a) bez względu na powierzchnię w odniesieniu do:
 - granic form ochrony przyrody (rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, parków krajobrazowych),
 - granic zasięgu administracyjnego danego nadleśnictwa;
 - granic administracyjnych województw (dotyczy uzgodnień z konkretnym RDOŚ ze względu na położenie płatu),
 - granic formy własności (grunty PGL LP, grunty innej własności);
 - siedliska przyrodnicze objęte projektem: 1310, 1330, 1340, 6430;
- b) nie mniej niż 0,25 ha:
 - siedliska przyrodnicze objęte projektem: 7110, 7120, 7140, 7150, 7210, 7230, 91D0, 91E0;
- c) nie mniej niż 0,50 ha:
 - granic obszarów siedliskowych Natura 2000 (uwzględniając przesunięcia umownie nazwane błędami rysowniczymi),
 - granic korytarzy ekologicznych (przy czym jest to granica mocno orientacyjna, nie dociągnięta do szczegółów sytuacji terenowej bądź granic działek; należy przyjąć,

że cenne obiekty leżące częściowo w zasięgu korytarzy powinny być ujęte w płat siedliska),

- siedliska przyrodnicze objęte projektem: 6410, 6440, 6510, 91F0.

W uzasadnionych przypadkach możliwa jest mniejsza powierzchnia płatu, wynikająca z potrzeby odniesienia się do danych źródłowych pochodzących z RDOŚ (w rezerwatach przyrody bądź siedlisk wykazanych w dokumentacji PZO/PO dla obszarów siedliskowych Natura 2000). W tym przypadku należy podkreślić, że co do zasady powinniśmy się odnieść do wyznaczonych przez RDOŚ płatów, bez względu na minimalną powierzchnię.

W uzasadnionych przypadkach możliwe jest tworzenie multipoligonów (np. ze względu na niewielką powierzchnię, lecz zgodną z kryteriami wyznaczania płatów dla poszczególnych typów siedlisk). Multipoligony można stosować także w przypadku, gdy z pierwotnego zasięgu płatu stwierdzamy np. dwa lub więcej płatów z tym samym typem siedliska LIFE, przedzielone brakiem siedliska. Należy podkreślić, że dotyczy to przypadku, gdy mamy do czynienia z zagłębieniem terenu widocznym na numerycznym modelu terenu.

Dopuszcza się, aby wykonawca włączył w granice płatu ograniczoną powierzchnię niejednorodności, czyli innych siedlisk, zarówno tych spełniających kryteria kwalifikacji do innych typów jak i tych, które nie spełniają kryteriów kwalifikacji do żadnego z typów siedlisk Natura 2000:

- 7110, 7120, 7140, 7150, 7210, 7230 – max 20%,
- 6410, 6440 – max 20%, 6510 – max 10%,
- 91E0, 91F0, 91D0 – max 10%.

4.3. Kryteria wyznaczania płatów siedlisk przyrodniczych objętych projektem LIFE.

Kryteria wyznaczania płatu mogą być różne w zależności od typu siedliska przyrodniczego:

- **słonorośla (1310, 1330, 1340) oraz źródłiska wapienne (7220)** – brak minimalnej powierzchni płatu siedliska; dopuszcza się skupienie płatów związanych z tym samym źródłem zasilania, bez względu na wielkość zajmowanej powierzchni, uwzględniając naturalny, mozaikowaty lub pasmowy układ płatów roślinności, związany z punktowym lub liniowym wypływem wody;
- **torfowiska (7110, 7120, 7140, 7150, 7210, 7230)** – minimalna powierzchnia 0,25 ha, w większości przypadków za stanowisko uznaje się całe torfowisko lub wyraźnie wyodrębniającą się w terenie jego część, reprezentującą dane siedlisko; dopuszcza się, aby niejednorodności (niepełniające kryteriów kwalifikacji do żadnego z typów siedlisk torfowiskowych) na danym płacie maksymalnie zajmowały 20% powierzchni; mogą to być otwarte lustra wody – oczka wodne (do 0,01 ha), kępy oraz drzewa i krzewy, jak również elementy liniowe (drogi, rowy) – jeśli są otoczone zachowującym ciągłość przestrzenną siedliskiem kwalifikującym do danego typu siedliska torfowiskowego; siedlisko kwalifikujące do danego typu powinno pokrywać co najmniej 80% powierzchni danego płatu; w przypadku niewielkich (0,25 ha – 1,00 ha), położonych w bliskim sąsiedztwie płatów o jednorodnej strukturze florystyczno-

fitosocjologicznej i siedliskowej, o charakterze nieciągłym (przedzielonych np. drogą, polem, ciekim, innymi zbiorowiskami niechronionymi, itp.), dopuszcza się stosowanie multipoligonów; jako bliskie sąsiedztwo płatów należy rozumieć odległość nie większą niż 200 m (nie większą niż długość standardowego transektu w PMS GIOŚ); informacja na temat zastosowania multipoligonu każdorazowo powinna znajdować się w polu „Opis siedliska na stanowisku”, z podaniem informacji na temat ilości poligonów częściowych oraz charakterze nieciągłości (np. droga, ciek itp.);

- **łąki (6410, 6440, 6510)** – minimalna powierzchnia płatów siedliska to 0,50 ha, powinny być wyraźnie widoczne granice wynikające z ukształtowania terenu i sposobu użytkowania gruntu, płat powinien być ciągły w przestrzeni i w miarę jednorodny pod względem fitosocjologicznym; maksymalny dopuszczalny sumaryczny udział wszystkich niejednorodności na placie to 20% dla 6410, 6440 oraz 10% dla 6510; dopuszczalny wyjątek to mozaika kilku typów siedlisk, tworząca układ przestrzenny uniemożliwiający podział; do płatów mogą być włączone kępy i pojedyncze drzewa i krzewy oraz elementy liniowe (linie podziału przestrzennego, drogi gruntowe, rowy – bez względu na powierzchnię);
- **ziołorośla (6430)** – brak minimalnej powierzchni płatów siedliska; stanowiskiem może być zarówno dwustumetrowy płat wzdłuż cieku wodnego lub też najczęściej grupa niewielkich płatów położonych w wilgotniejszych miejscach; w tym przypadku jest możliwe tworzenie multipoligonów, zachowując jednakże główne kryteria podziału; zasady tworzenia multipoligonów takie same jak dla torfowisk – dopuszcza się stosowanie multipoligonów; jako bliskie sąsiedztwo płatów należy rozumieć odległość nie większą niż 200 m (nie większą niż długość standardowego transektu w PMS GIOŚ); informacja na temat zastosowania multipoligonu każdorazowo powinna znajdować się w polu „Opis siedliska na stanowisku”, z podaniem informacji na temat ilości poligonów częściowych oraz charakterze nieciągłości (np. droga, ciek itp.);
- **bory i lasy bagienne (91D0)** – minimalna powierzchnia płatów siedliska 0,25 ha, płat powinien być ciągły w przestrzeni, o jednorodnej strukturze florystyczno-fitosocjologicznej i siedliskowej, z wyraźnie widocznymi granicami wynikającymi z ukształtowania terenu, dopuszcza się, aby niejednorodności (niespełniające kryteriów kwalifikacji do żadnego z typów siedlisk objętych projektem LIFE) na danym placie maksymalnie zajmowały 10% powierzchni; mogą to być np. otwarte lustra wody – oczka wodne (do 0,01 ha) lub elementy liniowe (linie podziału przestrzennego, drogi gruntowe i rowy – bez względu na powierzchnię); bezleśne fragmenty płatów (o pow. >0,25 ha) powinny być opisywane jako oddzielne stanowiska i jeżeli spełniają kryteria florystyczno-fitosocjologiczne – jako torfowiska; w przypadku niewielkich (0,25 ha – 1,00 ha), położonych w bliskim sąsiedztwie płatów o jednorodnej strukturze florystyczno-fitosocjologicznej i siedliskowej, o charakterze nieciągłym (przedzielonych np. drogą, ciekim, innymi zbiorowiskami, itp.), dopuszcza się stosowanie multipoligonów; jako bliskie sąsiedztwo płatów należy rozumieć odległość

nie większą niż 200 m (nie większą niż długość standardowego transektu w PMŚ GIOŚ); informacja na temat zastosowania multipoligonu każdorazowo powinna znajdować się w polu „Opis siedliska na stanowisku”, z podaniem informacji na temat ilości poligonów częściowych oraz charakterze nieciągłości (np. droga, ciek itp.);

- **łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0)** – minimalna powierzchnia płatu siedliska 0,25 ha, powinny być wyraźnie widoczne granice wynikające z ukształtowania terenu i przyporządkowania do określonych cieków bądź zbiorników wodnych; płat powinien być ciągły w przestrzeni i względnie o jednorodnej strukturze florystyczno-fitosocjologicznej i siedliskowej; dopuszcza się, aby niejednorodności (niespełniające kryteriów kwalifikacji do żadnego z typów siedlisk) na danym płacie maksymalnie zajmowały 10% powierzchni; mogą to być np. otwarte lustra wody – starorzecza (do 0,01 ha) lub elementy liniowe (drogi gruntowe i rowy – bez względu na powierzchnię); w przypadku niewielkich (0,25 ha – 1,00 ha), położonych w bliskim sąsiedztwie płatów o jednorodnej strukturze florystyczno-fitosocjologicznej i siedliskowej, o charakterze nieciągłym (przedzielonych np. drogą, ciekami, innymi zbiorowiskami, itp.), dopuszcza się stosowanie multipoligonów; jako bliskie sąsiedztwo płatów należy rozumieć odległość nie większą niż 200 m (nie większą niż długość standardowego transektu w PMŚ GIOŚ); informacja na temat zastosowania multipoligonu każdorazowo powinna znajdować się w polu „Opis siedliska na stanowisku”, z podaniem informacji na temat ilości poligonów częściowych oraz charakterze nieciągłości (np. droga, ciek itp.);
- **łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (91F0)** – minimalna powierzchnia płatu siedliska 0,50 ha, powinny być wyraźnie widoczne granice wynikające z ukształtowania terenu, np. relacji przestrzennej do rzeki, wałów przeciwpowodziowych; płat powinien być ciągły w przestrzeni i względnie jednolity co do zespołu roślinnego, reżimu wodnego i stopnia zniekształcenia (co jest zwykle związane z jednolitym stanem uwodnienia), dopuszcza się, aby niejednorodności (np. niespełniające kryteriów kwalifikacji do żadnego z typów siedlisk przyrodniczych objętych projektem LIFE, łąkowe siedliska przyrodnicze, leśne zbiorowiska zastępcze) na danym płacie maksymalnie zajmowały 10% powierzchni; mogą to być np. otwarte lustra wody – np. starorzecza (do 0,01 ha) lub elementy liniowe (linie podziału przestrzennego, drogi gruntowe i rowy – bez względu na powierzchnię); w przypadku niewielkich (0,50 ha – 1,00 ha), położonych w bliskim sąsiedztwie płatów o jednorodnej strukturze florystyczno-fitosocjologicznej i siedliskowej, o charakterze nieciągłym (przedzielonych np. drogą, ciekami, innymi zbiorowiskami, itp.), dopuszcza się stosowanie multipoligonów; jako bliskie sąsiedztwo płatów należy rozumieć odległość nie większą niż 200 m (nie większą niż długość standardowego transektu w PMŚ GIOŚ); informacja na temat zastosowania multipoligonu każdorazowo powinna znajdować się w polu „Opis siedliska na stanowisku”, z podaniem informacji na temat ilości poligonów częściowych oraz charakterze nieciągłości (np. droga, ciek itp.).

4.4. Kryteria wyznaczania stanowiska z niepotwierdzonym siedliskiem przyrodniczym objętym projektem LIFE.

W przypadku, gdy siedlisko przyrodnicze objęte projektem LIFE wykazywane na podstawie wcześniejszych danych (RDOŚ, PGL LP, inne źródła) zostało zweryfikowane negatywnie w całości bądź w części, należy odpowiednio oznaczyć ten fakt w warstwie numerycznej, uzasadniając taką diagnozę.

Zweryfikowane negatywnie płaty lub ich fragmenty powinny posiadać założone stanowiska w aplikacji mMonitoring. Dopuszcza się łączenie zweryfikowanych negatywnie części płatu w multipoligon wyłącznie w granicach pierwotnie jednego płatu, przewidzianego do weryfikacji. Nie wolno łączyć w multipoligony negatywnie zweryfikowanych płatów lub ich części pochodzących z przestrzennie rozdzielonych stanowisk. Wyjątkiem są bardzo małe płaty siedlisk, położone blisko siebie (np. kilkunastowe płaty wskazane w danych źródłowych jako torfowiska) o bardzo podobnej charakterystyce i przyczynie odrzucenia.

Informacja na temat podstawy negatywnej weryfikacji powinna być umieszczona w polu „Przyczyna odstąpienia od monitoringu” (np. „korekta płatu wynikająca z błędu rysowniczego”; „korekta płatu wynikająca z analizy ortofotomapy”; „korekta płatu wynikająca z numerycznego modelu terenu”, itp.). W polu „Opis siedliska na stanowisku” należy wpisać „brak siedliska XXX na stanowisku”, przy czym XXX oznacza kod roboczy siedliska przed weryfikacją.

Z opisu karty powinno jednoznacznie wynikać przyczyna odrzucenia, typ siedliska przyrodniczego, jakie było weryfikowane w terenie, podkreślenie, czy mamy do czynienia z multipoligonem, itp.

5. PRACE TERENOWE – APLIKACJA MMONITORING

5.1. Dane ogólne.

Blok danych ogólnych. Należy wypełnić zgodnie z instrukcją aplikacji, znajdują się tu podstawowe informacje o powierzchni monitoringowej.

W tym bloku informacji znajdują się dane dotyczące numeru i nazwy powierzchni, siedlisk przyrodniczych oraz zgodności z dokumentacją.

5.1.1. Numer stanowiska

W tym bloku informacji znajdują się dane dotyczące numeru i nazwy stanowiska. Numer płatu musi być unikalny. Przy zastosowaniu się do procedur narzucanych przez aplikację – uzyskanie integralności będzie zachowane. Nr zbudowany jest z 10 cyfr, oznaczających kolejno:

- nr cyklu (1 – 2023, 2 – 2024, itd.),
- nr RDLP (np. 11 – RDLP w Szczecinku, zgodnie z adresem leśnym),
- Nr Nadleśnictwa (np. 01 – Białogard, zgodnie z adresem leśnym, dotyczy to zasięgu administracyjnego, bez względu, czy płat jest położony na gruntach LP czy innej własności),
- nr taks (unikalny nr taksatora – wykonawcy w danym Oddziale),

➤ nr powierzchni (3 cyfry – unikalne w danym Nadleśnictwie i dla danego taksatora).

Po tym unikalnym numerze łączą się dane z aplikacji mMonitoring z warstwami numerycznymi i aplikacją WebMonitoring.

Nr.cykl	RDLP	N-ctwo	Nr.taks	Nr.pow.
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	33	09

5.1.2. Nazwa stanowiska

Nazwa stanowiska jest unikalną nazwą, wskazaną przez wykonawcę. W przypadku, gdy płat ma już nadaną charakterystyczną nazwę pochodzącą z innych dokumentacji (np. PMŚ GIOŚ, PZO, inne) warto pozostawić taką samą nazwę, np. Bytów_123a (Nazwa Nadleśnictwa i nr oddziału, pododdziału).

5.1.3. Siedlisko przyrodnicze

W ramach prac terenowych wykonywany jest monitoring płatów siedlisk przyrodniczych z grupy 17 siedlisk objętych projektem WGL. Należy wykonać inwentaryzację terenową i określić siedlisko przyrodnicze występujące na gruncie. W zasięgu obszarów siedliskowych Natura 2000 oraz w rezerwatach przyrody w granicach korytarzy ekologicznych, na tzw. Zielonej Infrastrukturze, należy dokonać oceny zgodności z istniejącą dokumentacją, poprzez wybór jednej z opcji.

Warto dodać, że w procesie oceny stanu siedliska przyrodniczego należy odnieść się do aktualnego stanu roślinności, a nie roślinności potencjalnej. Przykładowo w przypadku stwierdzenia braku na danym stanowisku typowej dla danego siedliska przyrodniczego roślinności, należy po prostu uznać, że siedlisko w tym miejscu się nie wykształciło lub zostało całkowicie przekształcone, w związku z tym dalszy monitoring tego stanowiska nie ma sensu (zgodnie z zaleceniami PMŚ GIOŚ).

W zasięgu obszarów siedliskowych Natura 2000 oraz w rezerwatach przyrody również położonych poza obszarami N2000, lecz w zasięgu korytarzy ekologicznych, na tzw. Zielonej Infrastrukturze, należy dokonać oceny zgodności z istniejącą dokumentacją, poprzez wybór jednej z opcji:

❖ Siedlisko przyrodnicze zgodne z dokumentacją źródłową RDOŚ.

Ten sam typ siedliska potwierdzony w pracach terenowych i wykazywany w dokumentacji wg danych z RDOŚ; opcja w aplikacji mMonitoring wybrana wówczas, gdy w polach siedlisko przyrodnicze – istniejące oraz siedlisko przyrodnicze wg ZO/PZO/PO jest wpisany ten sam kod typu siedliska objętego projektem LIFE.

Siedlisko przyrodnicze:	
- istniejące :	- wg ZO/PZO/... :
<input type="text" value="6410"/>	<input type="text" value="6410"/>
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)

❖ **Nowe siedlisko przyrodnicze, nie wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ.**

W ramach prac terenowych istnieje możliwość inwentaryzacji nowych płatów siedlisk przyrodniczych wyłącznie z grupy WGL. W przypadku stwierdzenia na gruncie nowego płatu, nie wykazywanego wcześniej w materiałach przekazanych przez RDOŚ, należy wybrać dany kod typu siedliska WGL, natomiast w polu wg ZO/PZO/PO – „brak”.

Wówczas należy wykonać standardową, pełną inwentaryzację i w polu „Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją” wybrać: „Nowe siedlisko przyrodnicze, nie wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ”.

Siedlisko przyrodnicze:	
- istniejące :	- wg ZO/PZO/... :
<input type="text" value="91E0"/>	<input type="text" value="brak"/>
<i>Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe)</i>	
<i>Brak siedliska przyrodniczego</i>	
Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:	
<input type="text" value="Nowe siedlisko przyrodnicze, nie wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ"/>	

❖ **Inne siedlisko przyrodnicze objęte projektem LIFE niż wykazywane określone w dokumentacji źródłowej RDOŚ.**

Opcja wybrana wówczas, gdy w polu siedlisko przyrodnicze – istniejące wpisano jeden z 17 typów kodów siedlisk WGL, natomiast w polu siedlisko przyrodnicze wg ZO/PZO/PO wpisano inny kod typu siedliska, lecz również z grupy typów WGL; w polu „opis siedliska na stanowisku” należy uzasadnić zmianę, wskazując na charakterystykę florystyczno-fitosocjologiczną oraz warunki geograficzno-ekologiczne, uzasadniające dany typ siedliska przyrodniczego WGL.

Siedlisko przyrodnicze:	
- istniejące :	- wg ZO/PZO/... :
<input type="text" value="7110"/>	<input type="text" value="6410"/>
<i>Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)</i>	
<i>Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)</i>	
Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:	
<input type="text" value="Inne siedlisko przyrodnicze objęte projektem LIFE niż wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ"/>	

❖ **Inne siedlisko przyrodnicze nie objęte projektem LIFE niż wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ.**

Opcja wybrana wówczas, gdy w polu siedlisko przyrodnicze stwierdzono inne siedlisko przyrodnicze Natura 2000, nie objęte projektem WGL, natomiast w polu siedlisko wg ZO/PZO/PO jest wpisane siedlisko objęte projektem WGL. W polu zgodność z dokumentacją należy wybrać: “Inne siedlisko przyrodnicze nie objęte projektem LIFE niż wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ”. Należy zrezygnować z dalszego monitoringu, zaznaczając rezygnację z monitoringu i wypełniając uzasadnienie rezygnacji, w polu „opis siedliska na stanowisku”, podając 3-5 gatunków dominujących, z % pokryciem na płacie oraz gatunki charakterystyczne, wskazujące na aktualnie stwierdzone siedlisko przyrodnicze Natura 2000.

Uwaga! W tym przypadku jest możliwość wyboru kodu siedliska 65XX (Eutroficzne łąki wilgotne) oraz 91XX Olsy, które nie zostały umieszczone w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, jednakże ze względu na wysokie walory przyrodnicze są monitorowane w ramach PMŚ GIOŚ. Do diagnozowania tych zbiorowisk polecam korzystać z metodyk umieszczonych na stronach GIOŚ:

- 65XX Eutroficzne łąki wilgotne

https://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/pojedyncze_metodyki_dla_siedlisk/Eutroficzne-ki-wilgotne-zw.-Calthion.pdf

- 91XX Olsy

https://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/pojedyncze_metodyki_dla_siedlisk/Olsy-Carici-elongatae-Alnetum.pdf

Siedlisko przyrodnicze:

- istniejące :	- wg ZO/PZO/... :
<input type="text" value="9170"/>	<input type="text" value="6410"/>
<i>Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum i Tilio-Carpinetum)</i>	<i>Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)</i>

Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:

Inne siedlisko przyrodnicze nie objęte projektem LIFE niż wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ

W przypadku braku siedliska przyrodniczego – należy zrezygnować z dalszego monitoringu, zaznaczając **rezygnację z monitoringu** i wypełniając **uzasadnienie rezygnacji**. W polu zgodność z dokumentacją należy wybrać jedną z opcji:

❖ **Brak siedliska przyrodniczego – siedlisko przekształcone, możliwe przywrócenie do stanu pierwotnego.**

Opcja wybrana wówczas, gdy podczas prac terenowych nie stwierdzono żadnego z siedlisk przyrodniczych Natura 2000, a wcześniej było wykazywane w dokumentacji RDOŚ. Dotyczy to sytuacji, gdy:

- z analizy archiwalnej ortofotomapy wynika, że w momencie wyznaczenia obszaru mogły istnieć łąki kośne, lecz w wyniku rezygnacji z działań ochronnych (np. koszenia) nastąpiła sukcesja związana z zarastaniem i przekształceniem pierwotnego zbiorowiska roślinnego; tu wymagana jest szczególna analiza najbliższego otoczenia takiego płatu, być może w sąsiedztwie występują dobrze zachowane łąki naturowe;
- z analizy archiwalnej ortofotomapy wynika, że w momencie wyznaczenia obszaru mogła istnieć roślinność trawiasta czy prawidłowo wykształcone torfowiska, lecz aktualne dane wskazują, że w wyniku rezygnacji z działań ochronnych, bądź ich zbytnej intensyfikacji (np. nadmierna wycinka samosiewów – wzrost poziomu wody), nastąpiło przekształcenie pierwotnego zbiorowiska roślinnego.

❖ **Brak siedliska przyrodniczego – siedlisko zniszczone, brak możliwości odtworzenia siedliska.**

Opcja wybrana wówczas, gdy podczas prac terenowych nie stwierdzono żadnego z siedlisk przyrodniczych Natura 2000, a wcześniej było wykazywane w dokumentacji RDOŚ. Dotyczy to sytuacji, gdy:

- z analizy archiwalnych ortofotomap wynika, że w momencie wyznaczenia obszaru mogło istnieć siedlisko przyrodnicze, lecz w wyniku rezygnacji z działań ochronnych, ich nadmiernej intensyfikacji bądź innych, destrukcyjnych działań, nastąpiła całkowita degradacja siedliska przyrodniczego; nie ma możliwości przywrócenia siedliska do stanu pierwotnego; tu wymagana jest szczególna analiza najbliższego otoczenia takiego płatu, być może w sąsiedztwie występują dobrze zachowane łąki naturowe;
- z analizy archiwalnych ortofotomap wynika, że w momencie wyznaczenia obszaru mogło istnieć siedlisko przyrodnicze, lecz aktualne dane terenowe wskazują np. na tereny antropogeniczne, tereny rolne, lasy, itp.; nie ma możliwości przywrócenia siedliska do stanu pierwotnego.

Siedlisko przyrodnicze

Istniejące:

BRAK - Brak siedliska przyrodniczego

Według PO/PZO/ZO:

91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe)

Według LP:

BRAK - Brak siedliska przyrodniczego

Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:

Brak siedliska przyrodniczego - siedlisko zniszczone, brak możliwości odtworzenia siedliska

❖ **Brak siedliska przyrodniczego – pierwotny błąd naukowy, wykluczenie istnienia siedliska.**

Opcja wybrana wówczas, gdy w polu siedlisko przyrodnicze wpisano BRAK, natomiast w polu siedlisko wg PZO/PO jest wpisane siedlisko objęte projektem LIFE; sytuacja taka wymaga szczegółowego wyjaśnienia w polu „opis siedliska na stanowisku”, z podaniem źródła danych pierwotnych, np.:

- na podstawie analizy ukształtowania terenu, warunków glebowych, aktualnej roślinności i odniesienia do danych historycznych należy stwierdzić, że rozpoznanie siedliska WGL w danym placie ma charakter pierwotnego błędu naukowego; błędna kwalifikacja siedliska na etapie wyznaczania obszaru;
- na badanym obszarze nie ma i prawdopodobnie nigdy nie było warunków środowiskowych do wykształcenia danego siedliska; wykazanie z tego obszaru siedliska przyrodniczego należy uznać za pierwotny błąd naukowy;
- brak istotnych zmian w obrębie układu hydrologicznego obiektu oraz całkowity brak zmian w obrębie ukształtowania terenu niniejszego obszaru oraz jego otoczenia w ciągu ostatnich 20 lat, wykazanie z tego obszaru siedliska przyrodniczego należy uznać za pierwotny błąd naukowy;

Siedlisko przyrodnicze:	
- istniejące :	- wg ZO/PZO/... :
<input type="text" value="brak"/>	<input type="text" value="91E0"/>
<i>Lęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnetum glutinoso-incanae, olsy źródłkowe)</i>	
<i>Brak siedliska przyrodniczego</i>	
Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:	
<input type="text" value="Brak siedliska przyrodniczego - pierwotny błąd naukowy, wykluczenie istnienia siedliska"/>	

❖ **Siedlisko przyrodnicze wg odrębnej dokumentacji**

Opcja wybrana wówczas, gdy w polu siedlisko przyrodnicze – istniejące wpisano jeden z typów siedlisk objętych projektem LIFE (potwierdzone w terenie), natomiast w polu siedlisko przyrodnicze wg ZO/PZO/PO wpisano „BRAK” (jak przy dodaniu siedliska); różnica polega na tym, że mamy inne źródło danych niż dokumentacja źródłowa uzyskana z RDOŚ (np. uzupełnienie stanu wiedzy wykonane na zlecenie PGL LP, różnego rodzaju ekspertyzy, raporty oddziaływania na środowisko, itp.); sytuacja taka wymaga szczegółowego wyjaśnienia w polu „opis siedliska na stanowisku”, gdzie należy podać dokument źródłowy.

Siedlisko przyrodnicze:	
- istniejące :	- wg ZO/PZO/L. :
91E0	brak
<p><i>Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnetion glutinoso-incanae, olsy źródłkowe)</i></p> <p>Brak siedliska przyrodniczego</p>	
Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:	
<p>Nowe siedlisko przyrodnicze, nie wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ</p>	

❖ Brak siedliska przyrodniczego pochodzącego z odrębnej dokumentacji

Opcja wybrana wówczas, gdy w terenie nie potwierdzono występowania siedliska przyrodniczego WGL, które nie pochodziło z danych źródłowych RDOŚ, lecz z danych uzyskanych z PGL LP (np. Z BDL – opis taksacyjny, z opracowań siedliskowych bądź fitosocjologicznych, z weryfikacji siedlisk przyrodniczych wykonanych na zlecenie LP). Sytuacja taka wymaga szczegółowego wyjaśnienia w polu „opis siedliska na stanowisku”, gdzie należy podać dokument źródłowy, z którego pochodziła pierwotna informacja o siedlisku.

5.1.4. Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją

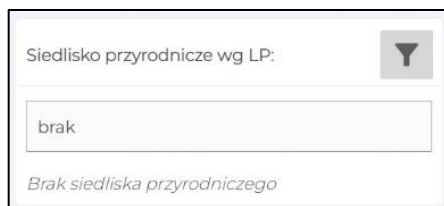
W tym bloku informacji należy określić istniejące siedlisko przyrodnicze w terenie (z zakresu siedlisk objętych projektem LIFE, bądź pozostałych monitorowanych w ramach PMŚ GIOŚ – np. 65XX, 91XX, 9170), siedlisko wg dokumentacji źródłowej pochodzącej z RDOŚ: ZO/PZO/PO, uzupełnienia stanu wiedzy, innych ekspertyz przekazanych przez RDOŚ, dokonać oceny zgodności pomiędzy siedliskiem na gruncie a siedliskiem wg dokumentacji RDOŚ.

Ocena zgodności z istniejącą dokumentacją:
<p>Siedlisko przyrodnicze zgodne z dokumentacją źródłową RDOŚ</p>

5.1.5. Siedlisko przyrodnicze wg LP

Jeżeli płat siedliska jest położony na gruntach PGL LP i posiadamy informację o siedlisku objętym projektem (pochodzącą np. analizy danych zawartych w opisach taksacyjnych z wykorzystaniem Banku Danych o Lasach, czy z weryfikacji wykonywanej na rzecz LP, opracowań siedliskowych bądź fitosocjologicznych, to należy zaznaczyć ten fakt w polu „Siedlisko przyrodnicze wg LP”.

Uwaga! Tu nie tylko analizujemy określone już w aktualnym PUL (w SILP) siedlisko, lecz również inne źródła, lecz związane z danymi źródłowymi pochodzącymi z LP.

Siedlisko przyrodnicze wg LP:

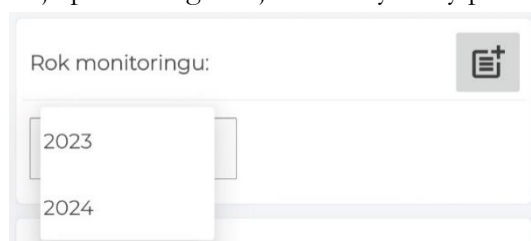
brak

Brak siedliska przyrodniczego

5.1.6. Rok monitoringu.

Należy wskazać rok wykonywania prac terenowych (np. 2023, 2024). W polu nr stanowiska pierwsza cyfra również oznacza rok prac terenowych (1 – 2023, 2 – 2024, itd.).

Rok przypisywany jest automatycznie po dodaniu powierzchni monitoringowej, można dodać nowy monitoring w kolejnym roku – wtedy wszystkie dane wypełniane są ponownie, jednak metodyka projektu nie przewiduje ponownego wejścia na wybrany płat siedliska w kolejnym roku.

Rok monitoringu:

2023

2024

5.1.7. Rezygnacja z monitoringu

Rezygnacja z monitoringu wymaga szczegółowego uzasadnienia. Należy podać przyczynę weryfikacji negatywnej. W przypadku zinventaryzowania innego siedliska przyrodniczego – należy podać jego kod.

Rezygnację z monitoringu można wykonać w następujących przypadkach:

- braku siedliska przyrodniczego objętego projektem LIFE,
- stwierdzenia siedliska przyrodniczego nie objętego projektem LIFE,
- braku możliwości wykonania monitoringu, na płacie niedostępnym.

5.1.8. Opis stanowiska

W tym polu należy podać podstawowe informacje o stanowisku monitoringowym, podkreślając ogólne cechy związane z położeniem terenowym, siedliskami przyrodniczymi w najbliższym otoczeniu (jeśli występują), fragmentacją płatu, np. Płat położony w pobliżu rzeki/jeziora/miejscowości, w oddz. XX, Nadleśnictwa XX, w zagłębieniu bezodpływowym, itp.

Opis stanowiska:

Dobrze zachowany, nieopisywany wcześniej płat siedliska 7110 w sąsiedztwie jeziora dystroficznego.

Opis stanowiska to pole, które jest w aplikacji od 2024 roku. Zostało dodane w WebMonitoring a następnie w mMonitoring. Powstało po to by upodobnić nasz system do systemu PMŚ GIOŚ gdzie to pole istnieje. Od tego roku jest wymagane uzupełnianie tego pola.

5.1.9. Opis siedliska na stanowisku

W tym polu należy podać podstawowe informacje o stanowisku monitoringowym, podkreślając ogólne cechy związane ze zbiorowiskiem, gatunkami typowymi, itp.

Opis siedliska na stanowisku:

Łąka świeża bogata florystycznie ekstensywnie użytkowana, o typowym składzie i strukturze, bez fragmentacji. Łąka położona w dolinie Wieprza, w sąsiedztwie gruntów ornych.

5.1.10. Wartości przyrodnicze

Należy podać informację o istotnych obiektach przyrodniczych występujących na placie, w tym o gatunkach zwierząt, bądź roślin, objętych ochroną gatunkową lub wymienionych w Załącznikach do Dyrektywy Siedliskowej bądź Ptasiej. W przypadku braku takich danych – należy wpisać „Nie stwierdzono”.

5.1.11. Formy ochrony przyrody

Podczas prac terenowych należy wprowadzić co najmniej informację o formach ochrony:

- obszar siedliskowy Natura 2000,
- rezerwat przyrody,
- park krajobrazowy,
- użytek ekologiczny.

W tym miejscu należy podkreślić, że granica ww. formy ochrony przyrody powinna być kryterium tworzenia płatu. Poprawność określenia zostanie zweryfikowana podczas analizy przestrzennej danych geometrycznych na późniejszym etapie prac. W razie potrzeby należy dokonać podziału płatu na część położoną w danej formie ochrony i na część poza tą formą. Niedopuszczalne jest jednak sztuczne “zakończenie” wkreślenia płatu przy granicy, lecz należy wkreślać rzeczywisty obraz płatu, a następnie dokonać podziału, kopiując wszystkie wyprowadzone dane, w opisie stanowiska zaznaczając, że płat sztucznie podzielony granicą np. obszaru Natura 2000.

Formy ochrony przyrody:

FOP: obszar NATURA 2000 - siedliskowy
Nazwa: Uroczyska Lasów Strzeleckich

5.1.12. Zbiorowisko roślinne

Należy wprowadzić zbiorowiska roślinne w występujące w obszarze stanowiska. W ramach jednego siedliska przyrodniczego może wystąpić kilka zbiorowisk roślinnych. Do tego celu należy wykorzystać dane zawarte w przygotowanych metodykach dla poszczególnych siedlisk, które są umieszczone w aplikacji mMonitoring i WebMonitoring.

Zbiorowisko roślinne:

N. zb.: *Magnocaricion*
N.zb.PL: szuwary wielkoturzycowe

N. zb.: *Phragmitetum australis*
N.zb.PL: szuwar trzcinowy

N. zb.: *Alopecuretum pratensis*

5.1.13. Powierzchnia płatu

Na etapie prac terenowych – należy wprowadzić orientacyjną powierzchnię płatu, warto skorzystać z danych o powierzchni z aplikacji mapowej (np. QField).

Na późniejszym etapie prac – powierzchnia zostanie przypisana na podstawie danych geometrycznych, za pomocą dedykowanych wtyczek QGis.

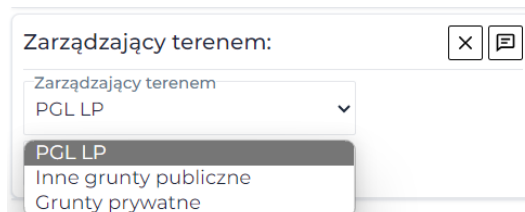

Powierzchnia płatu:

3.59 [ha]

5.1.14. Zarządzający terenem

Należy wybrać podmiot zarządzający terenem.

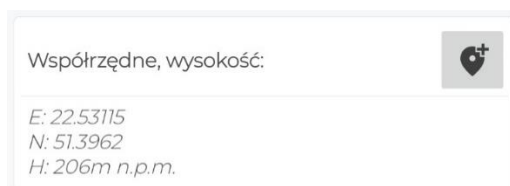
Zarządzający terenem:

Zarządzający terenem
PGL LP

PGL LP
Inne grunty publiczne
Grunty prywatne

5.1.15. Współrzędne, wysokość

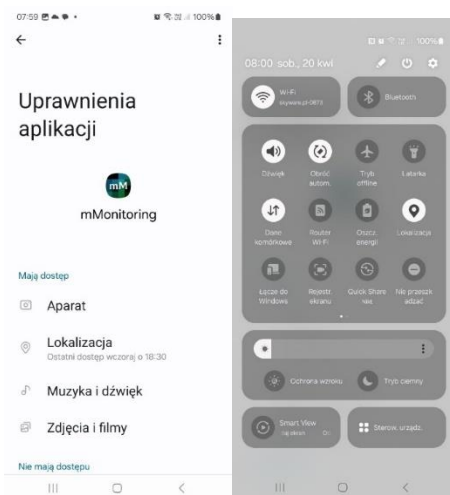
Należy wybrać przycisk obliczający współrzędne, będąc w reprezentatywnym (i dostępnym) miejscu stanowiska.

Współrzędne, wysokość:

E: 22.53115
N: 51.3962
H: 206m n.p.m.

Aplikacja musi posiadać dostęp do lokalizacji. Urządzenie (smartfon, tablet) musi mieć włączone dane lokalizacyjne.

5.2. Raport roczny – informacje podstawowe.

5.2.1. Data wykonania monitoringu.

Korzystając z kalendarza – należy wybrać datę wykonania prac terenowych. Nie powinna to być jednak data z dni wolnych (sobota, niedziela), raczej dostosowana do dni wykazywanych przy pracy na rzecz LIFE.

5.2.2. Dostępność.

Należy wybrać informację o dostępności powierzchni monitoringu. W przypadku, gdy powierzchnia jest niedostępna czasowo, należy wybrać w aplikacji mMonitoring jedną z opcji:

- niedostępna z przyczyn antropogenicznych,
- niedostępna z przyczyn biotycznych,
- niedostępna z przyczyn abiotycznych

Ponadto należy szczegółowo opisać przyczynę niedostępności. Powinna to być informacja, dzięki której będzie można określić teoretyczną dostępność platu. Na tym etapie można wykonać ocenę wybranych wskaźników, wprowadzając “XX – nieznaną”.

W przypadku trwale niedostępnej powierzchni (np. wyspa na środku rzeki lub jeziora), jeżeli wykonawca nie ma możliwości wykonania monitoringu – należy z monitoringu zrezygnować i nie zakładać nowej powierzchni lub usunąć założoną.

Dostępność:

niedostępna z przyczyn abiotycznych

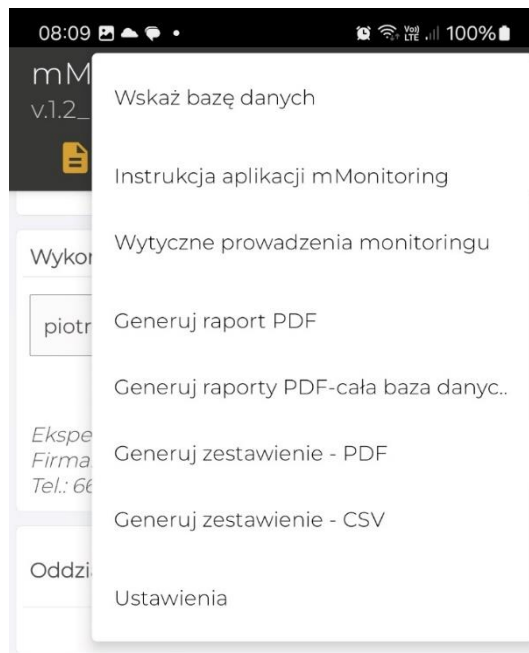
Przyczyna niedostępności:

Powierzchnia niedostępna - wysoki stan wody po wiosennych roztopach - uniemożliwia przeprowadzenie monitoringu, zalecane jest wejście na powierzchnię w okresie lipiec-sierpień.

5.2.3. Wykonawca.

Wykonawca (taksator) prac terenowych będzie wybierany automatycznie, na etapie dodawania nowej powierzchni. Na początku prac w danej bazie należy ustawić domyślnego wykonawcę w bloku ustawień aplikacji. Wykonawca wyświetla się jako imie.nazwisko@oddzial.buligl.pl (gdzie oddział oznacza miasto, w którym siedzibę ma Oddział BULiGL: białystok, brzeg, gdynia, gorzów, kraków, lublin, olsztyn, poznań, przemysł, radom, szczecinek, warszawa). Przy wykonawcy jest podany nr telefonu.

Uwaga! Proszę stosować adresów e-mail firmowych BULiGL oraz nr telefonów służbowych.

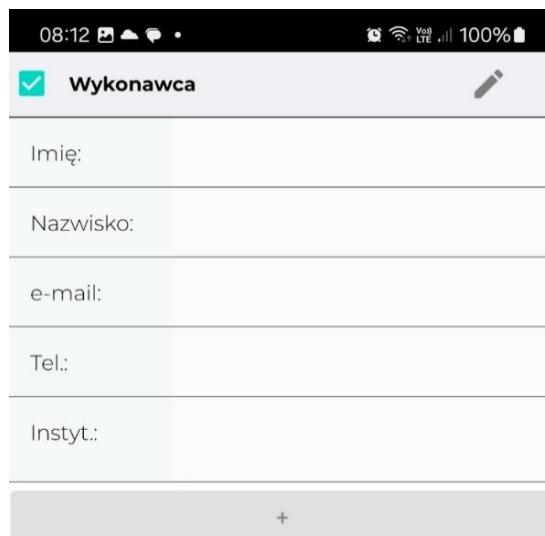
Następnie należy wybrać wykonawcę z listy wykonawców.

Wykonawca

Wykonawca:
piotr.golebiewski@szczecinek.buligl.pl

Słownik wykonawców:
Edytuj słownik wykonawców

Jeżeli wykonawca nie znajduje się na liście – należy edytować słownik wykonawców – klikając ‘Edytuj słownik wykonawców’.

The screenshot shows a mobile application interface for adding a contractor. At the top, there is a status bar with the time 08:12 and battery level 100%. Below the status bar is a header with a green checkmark icon, the title 'Wykonawca', and a pencil icon for editing. The form consists of several input fields: 'Imię:', 'Nazwisko:', 'e-mail:', 'Tel.:', and 'Instyt:'. Each field has a light green label on the left and a white input area on the right. At the bottom of the form is a grey button with a white plus sign.

5.2.4. Dokumentacja fotograficzna

Na każdym wyznaczonym placie (stanowisku) należy wykonać co najmniej 2 fotografie obligatoryjnie (Widok, Rzut runi) oraz kilka fakultatywnie, w zależności od charakterystyki danego placu, np. występowanie obcych gatunków inwazyjnych, elementy wpływające na ocene wskaźników takich jak obecność rowów melioracyjnych, obecność zakrzewień i zadrzewień, odsłonięcie torfu, lokalizację potencjalnych działań ochronnych, itp. W opisie fotografii należy wskazać, czego dotyczy (WIDOK, RZUT RUNI, GATUNEK OBCY – podać jaki, RÓW – można podać szerokość, SUKCESJA).

Podczas dodawania nowego zdjęcia uzupełniamy:

- Suffix – tekst dodany do nazwy pliku, pozwoli na przekazanie istotnej informacji w nazwie pliku np. 1040204123_1_row_owadniajacy.jpg
- Opis – jeżeli istnieją przesłanki do wprowadzenia dodatkowego opisu (np. przy dokumentowaniu zadań ochronnych) – należy to wykorzystać.

Należy pamiętać o ustawieniu geolokalizacji zdjęć w urządzeniu mobilnym.

WIDOK – nr 1 foto – przedmiotem fotografii jest ogólny wygląd siedliska; musi ona obejmować możliwie największy obszar placu; na zdjęciu musi być widoczna linia horyzontu dla otwartych

przestrzeni; zdjęcie powinno jednoznacznie oddawać typ siedliska przyrodniczego – powinno być wykonane w najbardziej typowym miejscu na płacie;

RZUT RUNI – nr 2 foto – fotografia powinna oddawać fizjonomię i zróżnicowanie przestrzenne roślinności w najbardziej typowym miejscu na płacie; wskazane jest wykonanie fotografii w granicach wybranego spisu gatunków wskaźnikowych i dominujących; niedopuszczalne jest, aby fotografie były wykonywane w warunkach uniemożliwiających jednoznaczną identyfikację siedliska; po zmroku, przed świtem, itp.

GATUNEK OBCY – fakultatywnie – nr 3 i kolejne – wykonawca wykonuje fotografię każdego niepożądanego obcego gatunku inwazyjnego (obcy geograficznie), którego nadmierne rozprzestrzenianie się grozi wypieraniem gatunków rodzimych i zagraża siedliskom przyrodniczym; gatunki te wymagają działań w celu ich eliminacji; fotografie powinny umożliwić identyfikację gatunku;

RÓW – fakultatywnie – nr 3 i kolejne – wykonawca wykonuje fotografię rowu melioracyjnego wpływającego z obiektu, jeśli taki występuje, szczególnie, jeśli we wskaźnikach specyficznej struktury i funkcji zaznaczono, że istnieje sieć rowów melioracyjnych; jeśli na rowie jest zastawka, warto, aby na fotografii była widoczna;

SUKCESJA – fakultatywnie – nr 3 i kolejne – wykonawca wykonuje fotografię wskazującą na sukcesję – obecność drzew i/lub krzewów na torfowisku bądź łące, która świadczy o postępującym procesie sukcesji i powoduje obniżenie wskaźnika struktury i funkcji.

5.3. Importowanie danych z innych powierzchni

W aplikacji jest możliwość importowania danych z innych powierzchni, wskazując pola, które mają być skopiowane do nowego stanowiska.

5.4. Ocena

Aktualny stan ochrony („kondycja”) siedliska przyrodniczego jest oceniany na podstawie 3 parametrów:

- powierzchnia siedliska w obszarze,
- specyficzna struktura i funkcje,
- perspektywy ochrony siedliska.

Nazwy te zostały zapożyczone z formularzy przygotowanych przez Komisję Europejską do raportów ze stanu zachowania siedlisk i gatunków w regionach biogeograficznych w poszczególnych państwach. Ogólnie można stwierdzić, że każdy parametr stanu siedliska opisuje w sposób syntetyczny grupę cech siedliska przyrodniczego, a także czynników na nie oddziałujących.

Uwaga! W przypadku, gdy podczas prac terenowych zdiagnozujemy siedlisko objęte projektem, należy wyprowadzić ocenę wszystkich 3 parametrów w skali FV, U1, U2 (ocena XX ewentualnie jest do zastosowania przy wskaźnikach w wyjątkowych sytuacjach).

5.4.1. Parametry i wskaźniki stanu ochrony

Aktualny stan ochrony siedliska przyrodniczego ocenia się na podstawie 3 parametrów:

- powierzchnia siedliska w obszarze,
- specyficzna struktura i funkcje,
- perspektywy ochrony siedliska.

Ogólnie można stwierdzić, że każdy parametr stanu siedliska opisuje w sposób syntetyczny grupę cech siedliska przyrodniczego, a także czynników na nie oddziałujących.

Sposób oceny parametrów: „powierzchnia siedliska” oraz „perspektywy ochrony” jest taki sam dla wszystkich siedlisk przyrodniczych, natomiast trzeci parametr „specyficzna struktura i funkcje” opisuje przede wszystkim te cechy, które wyróżniają dane siedlisko przyrodnicze i stanowią o jego wyjątkowym charakterze. Takie cechy lub zjawiska nazwano wskaźnikami specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego.

Parametr „powierzchnia siedliska”, jest wartością liczbową, podawaną najczęściej w arach lub hektarach. Może być określana jako wartość szacunkowa lub też na podstawie istniejących map fitosocjologicznych, leśnych lub innych materiałów kartograficznych. Na ocenę parametru wpływają przede wszystkim dane o zmianach powierzchni zajmowanej przez siedlisko przyrodnicze, a także informacje o strukturze przestrzennej (fragmentacji) i stopnia izolacji badanych płatów roślinności.

Parametr „specyficzna struktura i funkcje” służy do określenia typowości wykształcenia siedliska i zgodności z właściwym składem gatunkowym, jak również innych elementów, wpływających pośrednio na jego strukturę i funkcję. Do precyzyjnego określenia tego parametru służy szereg wskaźników, indywidualnie dobranych dla każdego typu siedliska przyrodniczego. Wiele z nich jest jednakowych dla różnych typów siedlisk, zwłaszcza tych o podobnym charakterze.

Mogą to być wskaźniki odnoszące się do zarówno do biotycznych cech siedliska (obecność gatunków charakterystycznych, gatunków obcych, inwazyjnych, fragmentacja, jak i abiotycznych cech (np. uwodnienie, czystość wód).

Zakres i sposób pomiaru wskaźników jest określony w metodykach dla poszczególnych typów siedlisk. Pewne wskaźniki wyróżnia się jako tzw. wskaźniki kardynalne, czyli kluczowe dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego.

Parametr „perspektywy ochrony siedliska” to prognoza zmian zachodzących na badanym stanowisku i w jego otoczeniu, mogących wpływać na utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego w perspektywie najbliższych 10–15 lat. Jest to ocena ekspercka, która uwzględnia m.in. informacje o stwierdzonych oddziaływaniach i przewidywanych zagrożeniach, planach inwestycyjnych oraz dotychczasowym i planowanym reżimie ochronnym i skuteczności dotychczasowych działań ochronnych (jeśli były takie prowadzone).

5.4.2. Waloryzacja badanych wskaźników

Wartości wskaźników stanu siedliska przyrodniczego, określone liczbowo lub opisowo, waloryzowane są, podobnie jak parametry stanu ochrony siedliska, w skali:

- FV – stan właściwy;
- U1 – niewłaściwy – niezadowalający;
- U2 – niewłaściwy – zły;
- XX – nieznany.

Określonym wartościom (lub zakresom wartości) wskaźników (wyrażonym liczbowo lub opisowo) przypisana jest konkretna ocena.

5.4.3. Ocena parametrów stanu ochrony na podstawie badanych wskaźników

Na ocenę parametru specyficzna struktura i funkcje siedliska składają się oceny kilku do kilkunastu wskaźników. Sposób wyprowadzenia oceny tego parametru na podstawie oceny poszczególnych wskaźników został szczegółowo opisany w metodyce dla każdego z siedlisk przyrodniczych. W ocenie tej szczególne znaczenie mają wskaźniki kardynalne. Biorąc pod uwagę, że opisują one najważniejsze cechy struktury i funkcji siedliska przyrodniczego, o stosunkowo wąskim zakresie optymalnym, obniżenie oceny jakiegokolwiek z wskaźników kardynalnych powinno skutkować obniżeniem oceny całego parametru.

5.4.4. Ogólna ocena stanu ochrony

„Ocena ogólna” to ocena końcowa, uwzględniająca oceny trzech powyższych parametrów oraz informacje o rzadkości występowania siedliska w kraju, wyjątkowe, wyróżniające go cechy wykształcenia, szczególne bogactwo gatunkowe itp. Jest ona wypadkową ocen wszystkich trzech opisanych powyżej parametrów.

Oceny stanu ochrony siedliska przyrodniczego w połączeniu z oceną jego perspektyw zachowania na stanowisku pozwalają ocenić stan ochrony siedliska na danym stanowisku. „Ocena ogólna” powinna być wyprowadzana zgodnie z regułą przyjętą we wskazaniach do raportowania o stanie ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych w regionach biogeograficznych. Reguła ta stanowi, że ocena ogólna jest równa najniższej z ocen cząstkowych (czyli ocen poszczególnych parametrów):

- 3 oceny FV (ew. 2 oceny FV i 1 ocena XX) --> ocena ogólna FV

- 1 lub więcej ocen U1 --> ocena ogólna U1
- 1 lub więcej ocen U2 --> ocena ogólna U2

06:52 93%

mMonitoring
v.1.2_beta_3

POWIERZCHNIA SIEDLISKA

PARAMETR: powierzchnia siedliska

Wyraźny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub informacjami literaturowymi	U2
<i>Spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami</i>	

SPECYFICZNA STRUKTURA I FUNKCJE

Ekspansja krzewów i podrostu drzew

łączne pokrycie w płacie 5-20%.	U1
Wykaz gat.[% (BB)]: b: <i>C. sanguinea</i> 10.0(2).	
b <i>Cornus sanguinea</i>	10.0

Gatunki dominujące

wśród dominantów (pokrycie powyżej 50%) obecne gatunki ekspansywne lub ekologicznie obce dla siedliska	U2
Wykaz gat.[% (BB)]: c: <i>U. dioica</i> 50.0(3); <i>R. caesius</i> 10.0(2).	
c <i>Urtica dioica</i>	50.0
c <i>Rubus caesius</i>	10.0

5.5. Oddziaływania i zagrożenia

Należy podkreślić, że oddziaływania powinny nawiązywać do wyprowadzonych ocen wskaźników – jeśli ocena jakiegokolwiek wskaźnika jest obniżona (U1, U2), wówczas należy wyszukać z listy odpowiedni kod. Proszę o stosowanie jak najbardziej dokładnych oddziaływań i zagrożeń – tzn. B – leśnictwo nie jest wystarczające, lecz B02.06 (przerzedzenie warstwy drzew) już tak (np. w przypadku zastanej rębni częściowej bądź stopniowej na gruncie).

LISTA WYBRANYCH KODÓW ODDZIAŁYWAŃ I ZAGROŻEŃ

kod	nazwa
A	rolnictwo
a01	uprawa
a02	zmiana sposobu uprawy
a02.03	usuwanie trawy pod grunty orne
a03	koszenie / ścinanie trawy
a03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja
a03.02	nieintensywne koszenie
a03.03	zaniechanie / brak koszenia
a04.01	wypas intensywny
a04.01.01	intensywny wypas bydła
a04.01.02	intensywny wypas owiec
a04.01.03	intensywny wypas koni
a04.01.04	intensywny wypas kóz
a04.01.05	intensywny wypas zwierząt mieszanych
a04.02	wypas nieintensywny
a04.02.01	nieintensywny wypas bydła
a04.02.02	nieintensywny wypas owiec
a04.02.03	nieintensywny wypas koni
a04.02.04	nieintensywny wypas kóz
a04.02.05	nieintensywny wypas zwierząt mieszanych
a04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu
a05	hodowla zwierząt (bez wypasu)
a05.01	hodowla zwierząt
a07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych
a08	nawożenie /nawozy sztuczne/
a09	nawadnianie
a11	inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej
B	leśnictwo
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)
B02.01.01	odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)
B02.01.02	odnawianie lasu po wycince (drzewa nierodzime)
B02.02	wycinka lasu

Wytyczne do wykonania oceny stanu siedlisk torfowisk, bagien oraz terenów podmokłych na obszarach Natura 2000 i wyznaczonych obszarach Zielonej Infrastruktury – umowy-zlecenia

kod	nazwa
B02.03	usuwanie podszytu
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew
B02.05	nieintensywna produkcja drewna (pozostawienie martwych / starych drzew)
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew
B03	eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania
B04	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo)
B05	stosowanie nawozów (leśnictwo)
B06	wypas w lasach / na obszarach leśnych
B07	inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej
C	górnictwo, wydobywanie surowców i produkcja energii
C01	górnictwo w kopalniach i kamieniołomach
C01.01	wydobywanie piasku i żwiru
C01.01.01	kamieniołomy piasku i żwiru
C01.03	wydobywanie torfu
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu
d	transport i sieci komunikacyjne
d01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe
d01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe
d01.02	drogi, autostrady
d01.03	parkingi samochodowe i miejsca postojowe
d01.04	drogi kolejowe, w tym tgV
E	urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe
e03	odpady, ścieki
e03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych
e03.02	pozbywanie się odpadów przemysłowych
e03.03	pozbywanie się obojętnych chemicznie materiałów
e03.04	inne odpady
e05	składowanie materiałów
e06	inne rodzaje aktywności człowieka
F	użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin
G	ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka
g01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych

Wytyczne do wykonania oceny stanu siedlisk torfowisk, bagien oraz terenów podmokłych na obszarach Natura 2000 i wyznaczonych obszarach Zielonej Infrastruktury – umowy-zlecenia

kod	nazwa
g04	Cele wojskowe i niepokoje społeczne
g04.01	poligony
g04.02	zaniechanie użytkowania dla celów wojskowych
g05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka
g05.01	wydeptywanie, nadmierne użytkowanie
g05.06	chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych
g05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak
h	Zanieczyszczenia
h01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)
h01.01	zanieczyszczenie wód powierzchniowych z zakładów przemysłowych
h01.02	zanieczyszczenie wód powierzchniowych z przelewów burzowych
h01.03	inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych
h01.05	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem
h01.06	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu transportu i infrastruktury niezwiązanych z kanałami/zamiatarkami
h01.07	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu opuszczonych terenów przemysłowych
h01.08	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych
h01.09	zanieczyszczenie wód powierzchniowych z innych źródeł rozproszonych, niewymienionych powyżej
h05	Zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów)
h05.01	odpadki i odpady stałe
h07	inne formy zanieczyszczenia
i	inne problematyczne zaborcze gatunki i geny
i01	nierodzące gatunki zaborcze
i02	problematyczne gatunki rodzime
j	Modyfikacje systemu naturalnego
j01	pożary i gaszenie pożarów
j01.01	wypalanie
j02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych
j02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie
j02.01.01	budowa polderów
j02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych
j02.01.03	wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek

kod	nazwa
j02.03	regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych
j02.03.01	zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę
j02.03.02	regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych
j02.04	Zalewanie – modyfikacje
j02.04.01	zalewanie
j02.04.02	brak zalewania
j02.12	tamy, wały, sztuczne plaże – ogólnie
j02.15	inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych
j03	inne zmiany ekosystemu
j03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska
j03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)
k01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne
k01.01	erozja
k01.02	Zamulenie
k01.03	wyschnięcie
k01.04	Zatopienie
k01.05	salinizacja
k02	ewolucja biocenotyczna, sukcesja
k02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
k02.02	nagromadzenie materii organicznej
k02.03	eutrofizacja (naturalna)
k02.04	zakwaszenie (naturalne)
M	Zmiana klimatu
M01	Zmiana czynników abiotycznych
M01.01	zmiana temperatury (np. wzrost temperatury i temperatur skrajnych)
M01.02	susze i zmniejszenie opadów
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów
M01.04	zmiany pH
M01.05	zmiany przepływu wód (limnicznych, pływowych i oceanicznych)
M02	Zmiana czynników biotycznych
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk
M02.02	desynchronizacja procesów
U	nieznane zagrożenie lub nacisk

kod	nazwa
X	Brak zagrożeń i nacisków

5.5.1. Oddziaływania istniejące

Kolejna część pozwala na zapis zidentyfikowanych, aktualnych oddziaływań na siedlisko przyrodnicze na stanowisku. Należy wpisywać jedynie najistotniejsze z nich, stwierdzone w terenie (do 5 najbardziej istotnych). Należy korzystać z list słownikowych zgodnych z rekomendacjami Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na potrzeby zarządzania obszarami Natura 2000 (aktualnie w opracowaniu). Wymagane jest określenie kodu oddziaływania, intensywności (silna, średnia, słaba, nieokreślona) i wpływu (pozytywny, obojętny, negatywny, nieokreślony) danego oddziaływania oraz podanie jego krótkiego opisu.

5.5.2. Zagrożenia potencjalne

Należy określić zagrożenia na siedlisko przyrodnicze na stanowisku. Należy wpisywać jedynie najistotniejsze z nich, stwierdzone w terenie (do 5 najbardziej istotnych). Należy korzystać z list słownikowych zgodnych z rekomendacjami Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na potrzeby zarządzania obszarami Natura 2000 (aktualnie w opracowaniu). Wymagane jest określenie kodu zagrożenia oraz podanie jego krótkiego opisu; każdy typ zagrożenia danego siedliska należy określić w oddzielnym rekordzie. W polu „opis” można krótko scharakteryzować zagrożenie; w przypadku braku zagrożeń lub nieznanych dla danego siedliska należy określić kod „X” (brak zagrożeń i nacisków) bądź kod „U” (nieznane zagrożenie lub nacisk).

Uwaga! Jeśli dany czynnik opisano jako “oddziaływanie istniejące” to, poza wyjątkowymi przypadkami, nie należy go wymieniać jako “zagrożenie potencjalne”

5.6. Działania ochronne

Prawidłowo zaplanowane działania ochronne stanowią najbardziej istotny element monitoringu – będą wpływać na rzeczywiste działania wykonane na gruncie, mające na celu poprawę stanu ochrony poszczególnych płatów siedlisk.

Kody działań ochronnych z zakresu ochrony czynnej zostały opracowane na podstawie dokumentu „Priorytetowe Ramy Działań (PAF) dla sieci natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027” oraz zmodyfikowane na podstawie rekomendacji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na potrzeby zarządzania obszarami Natura 2000 (aktualnie w opracowaniu). Należy określić typ (planowane, wykonane), szacowaną powierzchnię (jeśli nie jest zaznaczone pole – powierzchnia całego płatu), termin rozpoczęcia i zakończenia (fakultatywnie), opis wraz z komentarzem.

KOD	OPIS DZIAŁANIA
D01	Przeprowadzenie weryfikacji poprawności definiowania siedlisk, ocena stanu siedliska
D02	Prowadzenie badań inwentaryzacyjnych dla siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków
D03	Wykonanie ekspertyzy hydrologicznej dotyczącej stosunków wodnych na siedliskach podmokłych

Wytyczne do wykonania oceny stanu siedlisk torfowisk, bagien oraz terenów podmokłych na obszarach Natura 2000 i wyznaczonych obszarach Zielonej Infrastruktury – umowy-zlecenia

KOD	OPIS DZIAŁANIA
D04	Opracowanie dokumentacji na potrzeby budowy zastawki (operat wodno prawny wraz z projektem budowlanym).
D05	Zmiana stosunków wodnych (Budowa /przebudowa urządzeń piętrzących: zastawek, progów i innych przetamowań)
D06	Zmiana stosunków wodnych (zasypywanie rowów odwadniających)
D07	Zmiana stosunków wodnych poprzez montaż rur przelewowych w tamach bobrowych
D08	Zakup i montaż diverów, stacji hydro-meteo, piezometrów itp.
D09	Zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym inwazyjnych
D10	Usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy) - siedliska nieleśne
D11	Wykaszenie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz z usunięciem biomasy
D12	Usuwanie biomasy (martwego drewna) poza obszar siedliska
D13	Prowadzenie na terenie siedlisk przyrodniczych ekstensywnego użytkowania kośnego z usunięciem biomasy lub/i wypasu
D14	Przetrzykiwanie wokół siedliska pasa drzewostanów do naturalnego rozpadu
D15	Pozostawienie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasów
D16	przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją).
D17	Pozostawienie martwego drewna
D18	Usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska - siedliska leśne
D19	USUNIĘTO – to samo działanie opisane jako D09
D20	Odślanianie powierzchni torfu przez usunięcie warstwy murszu
D21	Realizacja programów restytucji gatunków zwierząt i roślin będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.
D22	Usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków
D23	Zabezpieczenie terenu siedliska przyrodniczego lub siedliska gatunku (budowa ogrodzeń, płotków przeciwozwojowych, itp.)
D24	Wykup terenów istotnych dla ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków
D25	Prowadzenie wypasu zwierząt gospodarskich - budowa wiat, konserwacja i opieka weterynaryjna nad stadem
D26	Zalesianie/obsadzanie drzewami i krzewami stref buforowych
D27	Tworzenie stref buforowych (wzdłuż cieków, zbiorników wodnych, źródeł i mokradł)/Wyłączenie/ograniczenie z gospodarki leśnej
D28	Budowa i remont urządzeń hydrotechnicznych
D29	Realizacja monitoringu zaplanowanego w ramach Planów Zadań Ochronnych
D30	Działania z zakresu ukierunkowania ruchu turystycznego na terenie obszarów Natura 2000 (mała infrastruktura, utrzymanie i budowa szlaków turystycznych, wieże widokowe, itp.).
D31	Zachowanie naturalnych procesów
D32	USUNIĘTO – to samo działanie opisane jako D09
D33	inne dot. działań dla siedlisk lub gatunków

Działania ochronne powinny być **bezpośrednio skorelowane z oceną wskaźników i parametrów**. W miarę możliwości – powinny przyczyniać się do ich poprawy.

W przypadku obszarów siedliskowych Natura 2000 należy odnieść się do zaplanowanych działań ochronnych wynikających z dokumentacji PO/PZO/ZO. Jeżeli działanie było wykazane – należy takie działanie ochronne wprowadzić do listy działań. W takim przypadku należy zaznaczyć opcję: 'Działanie wg PO/PZO/ZO'.

☒	Działanie wg PO/PZO/ZO
-------------------------------------	------------------------

Może zaistnieć sytuacja, w której kody działań zastosowane w aplikacji nie odpowiadają działaniom ochronnym wynikającym z dokumentacji – należy wówczas sprawdzić możliwość dopasowania kodu z aplikacji do działania z dokumentacji. W przypadku braku takiej możliwości – należy wybrać działanie o kodzie D33 i w polu opis – szczegółowo opisać zakres działania wynikający z PO/PZO/ZO

06:46 91%	
☒ Działania ochronne	
Kod:	D33
Dział:	Inne dot. działań dla siedlisk lub gatunków
Typ:	planowane
☒ Działanie wg PO/PZO/ZO	
☒ Powierzchnia całego płatu	
D.R.:	
D.Z.:	
Opis:	Działanie określone w PZO jako:.....
Koment.:	

5.7. Kontrole

Każdorazowo (w przypadku każdej powierzchni monitoringowej), należy wykonać kontrolę. Wyłącznie powierzchnie, dla których kontrola nie wykaze błędu (dopuszczalne są ostrzeżenia) – mogą być przesłane do centralnej bazy danych i aplikacji WebMonitoring.

06:50 92%	
mMonitoring v1.2_beta_3	
10002	Brak wprowadzonego kodu siedliska wg PO/PZO/ZO lub inf. o braku
10020	Wprowadzono rok monitoringu
10101	Wprowadzono uzasadnienie rezygnacji
10102	Opis uzasadnienia rezygnacji spełnia kryterium długości tekstu
10200	Brak opisu stanowiska
10210	Wprowadzono opis siedliska dla stanowiska
10211	Opis siedliska na stanowisku spełnia kryterium długości tekstu

6. PRACE KAMERALNE – PO PRACACH TERENOWYCH

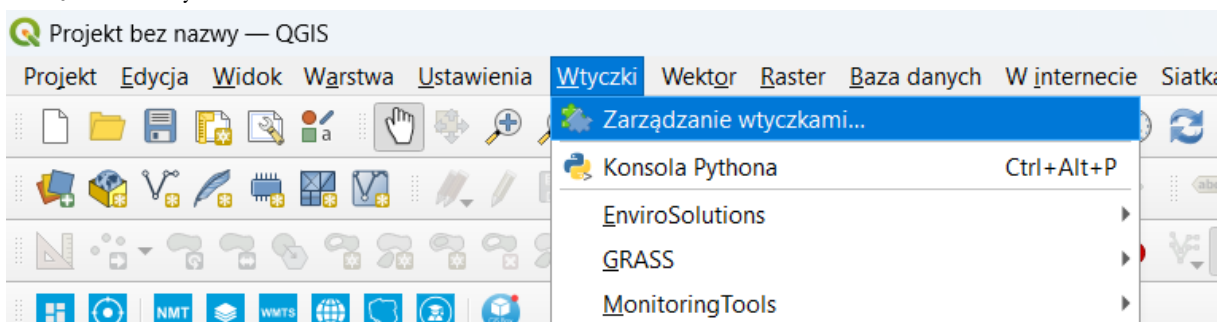
6.1. Przygotowanie danych geometrycznych

Po zakończeniu prac terenowych i poprawnym zanumerowaniu płatów w terenowej warstwie numerycznej (TWN) należy dokonać kontroli geometrycznych.

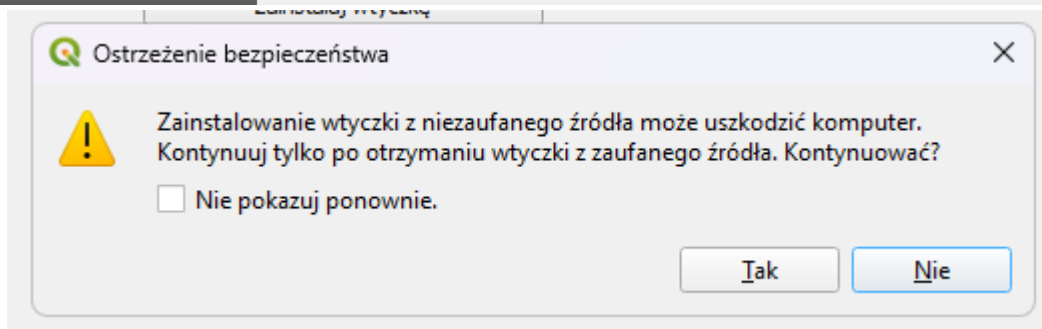
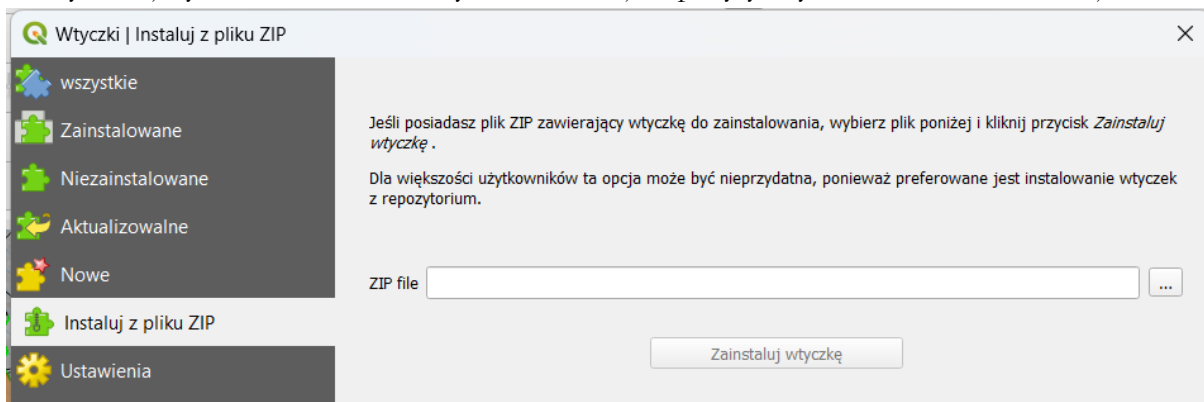
6.1.1. Instalacja wtyczki QGIS

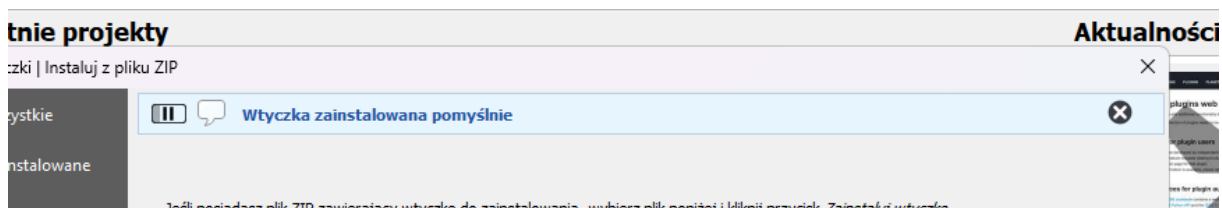
Wtyczka dostępna do pobrania z dysku Google projektu. Link do aktualnej wersji udostępniony jest koordynatorowi w momencie wprowadzonych zmian.

Po otwarciu programu QGIS w górnej belce klikamy menu „Wtyczki”, następnie „Zarządzanie wtyczkami”.

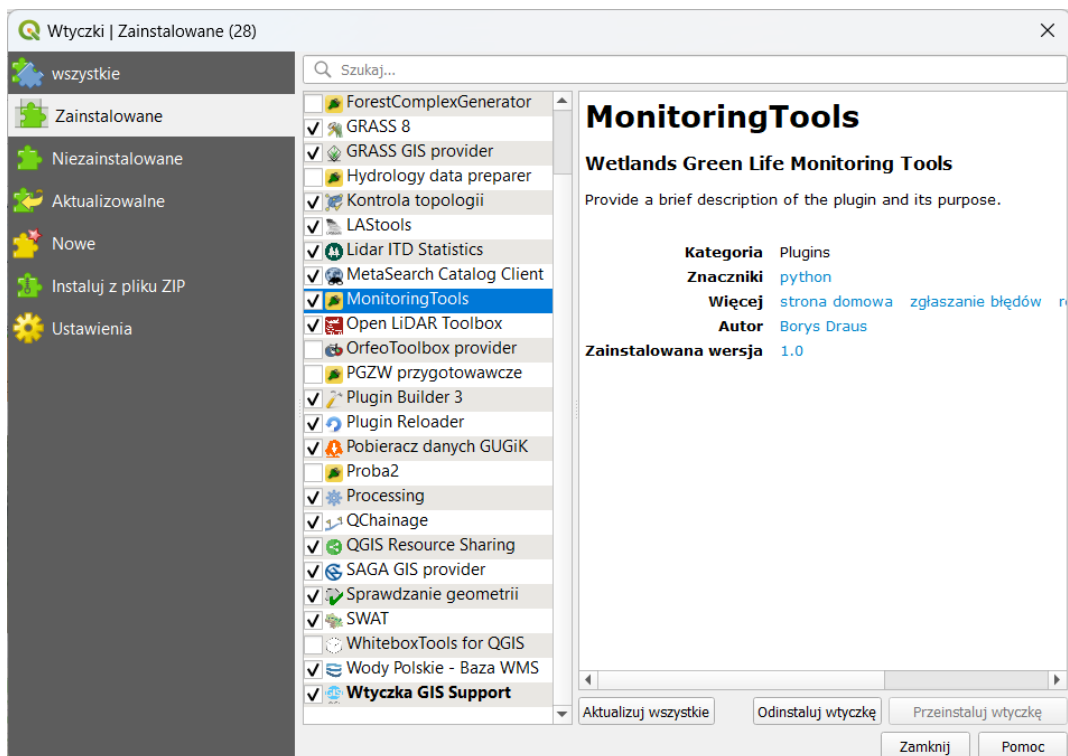

W oknie, które się pojawiło z lewej jego strony wybieramy „Instaluj z pliku ZIP” i wybieramy wcześniej ściągnięty plik. Po kliknięciu „Zainstaluj wtyczkę”, zgadzamy się na wyskakujący komunikat i czekamy na informację o pozytywnym zakończeniu instalacji.

Teraz wtyczka będzie widoczna i możliwa do aktywacji w zasobie zainstalowanych wtyczek.

Przed instalacją nowej wersji zalecane jest odinstalowanie starej.

6.1.2. Wskazanie danych do kontroli

1. Wskazujemy bazę danych.
2. Wczytujemy warstwę do projektu i wybieramy ją za pomocą listy rozwijanej.
3. Wybieramy kolumnę zawierającą nr płatu zgodny z numerami w bazie.

Dane wejściowe:

Baza danych:

D:/06_Monitoring_toolbox/02_brzeg_13_15022024.db

Warstwa zasięgu siedlisk:

02_brzeg_08122023

Tabela atrybutów, oznaczenie kolumn:

Nr stanowiska (id platu):

NR_PLATU

6.1.3. Naprawa geometrii i nadanie układu współrzędnych

Prócz kontroli we wtyczce jest zasób narzędzi, które pomogą w zarządzaniu danymi. Pierwszym i koniecznym krokiem jest naprawa geometrii warstwy oraz nadanie układu współrzędnych jeżeli warstwa nie ma jeszcze zdefiniowanego.

T_0106: Naprawa geometrii, przypisanie układu (EPSG:2180 - CS92)

Zazwyczaj to trwa chwilę czasu w trakcie okno programu nie odpowiada. (jeszcze nie ma komunikatu o pozytywnym zakończeniu przetwarzania, więc jak program zacznie ponownie reagować znaczy, że proces się zakończył).

6.1.4. Kontrola zgodności warstwy z bazą danych

C_0301: Zgodność baza:mapa

Ten krok zaleca się wykonać przed i po kontroli geometrii oraz topologii płatów. Kontrola ma za zadanie sprawdzić zgodność adresów w bazie oraz w warstwie. W wynikach kontroli (zapis w miejscu przechowywania bazy danych, ścieżka wskazana w komunikacie) dostajemy trzy grupy wyników: poprawne – jest w bazie i na mapie, błąd – jest tylko w bazie, błąd – jest tylko na mapie).

Raport:

Raporty kontroli (*.csv): D:/Poczta/mtl107/monitoring_gis_tools_raporty_kontroli

Powierzchnie istniejące zarówno w warstwie i w bazie danych:

1132907001
1132907002
1132907003
1132907004
1132907005
1131904039

Powierzchnie istniejące w bazie danych a nie istniejące w warstwie:

Powierzchnie istniejące w warstwie a nie istniejące w bazie danych:

W wygenerowanym pliku .csv mamy taką samą informację.

6.1.5. Kontrola w bazie danych (opcjonalnie)

Istnieje możliwość kontroli danych zawartych w bazie danych, aczkolwiek kontrole, które zostały dodane do aplikacji mMonitoring są bardziej rozległe i dokładne.

Baza:
C_0201: Poprawność numeracji
C_0203: Współrzędne
C_0204: Brak oceny ogólnej
C_0205: Brak ocen parametrów
C_0206: Brak ocen wskaźników
C_0207: Brak oceny ogólnej (ocena opisowa)
C_0208: Brak ocen parametrów (ocena opisowa)
C_0209: Brak ocen wskaźników (ocena opisowa)
C_0210: Brak oceny ogólnej - istniejąca ocena opisowa
C_0211: Brak oceny parametru - istniejąca ocena opisowa parametru
C_0212: Brak oceny wskaźnika - istniejąca ocena opisowa wskaźnika
C_0213: Brak opisu siedliska na stanowisku
C_0214: Brak wprowadzonych wartości przyrodniczych
C_0215: Brak informacji o dacie kontroli
C_0216: Brak informacji o dostępności
C_0217: Brak wprowadzonych oddziaływań lub inf. o braku oddziaływań
C_0218: Brak wprowadzonych zagrożeń lub inf. o braku zagrożeń
C_0219: Brak wprowadzonych działań ochronnych (niepełny opis działań)
C_0220: Braki w dokumentacji fotograficznej (ilość ,współrzędne, nazwa zdjęcia)
C_0221: Brak oceny zgodności z dokumentacją
C_0222: Stanowiska z uzasadnieniem rezygnacji (odstąpienia), bez zaznaczenia odstąpienia
C_0223: Stanowiska do rezygnacji bez uzasadnienia rezygnacji
C_0224: Współrzędne poza teoretycznym zasięgiem projektu (zasięg PL, $-3 < h < 2500$)

Wyniki kontroli jak w poprzednim przypadku wyświetlane są w komunikatach i zapisywane do pliku.

6.1.6. Kontrola danych geometrycznych.

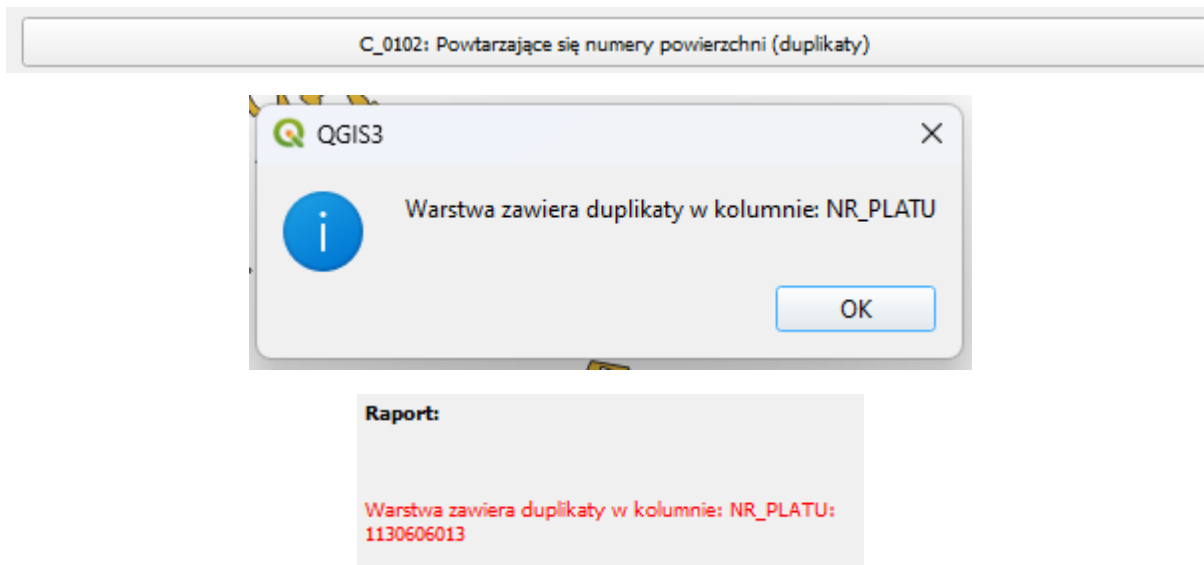
6.1.6.1. Poprawność numeracji.

Podczas tej kontroli sprawdzana jest poprawność numeracji pod względem długości numeru oraz braku użycia innych znaków niż cyfry.

W rezultacie dostajemy komunikat o błędach lub ich braku oraz plik .csv z raportem kontroli.

6.1.6.2. Powtarzające się numery powierzchni (duplikaty).

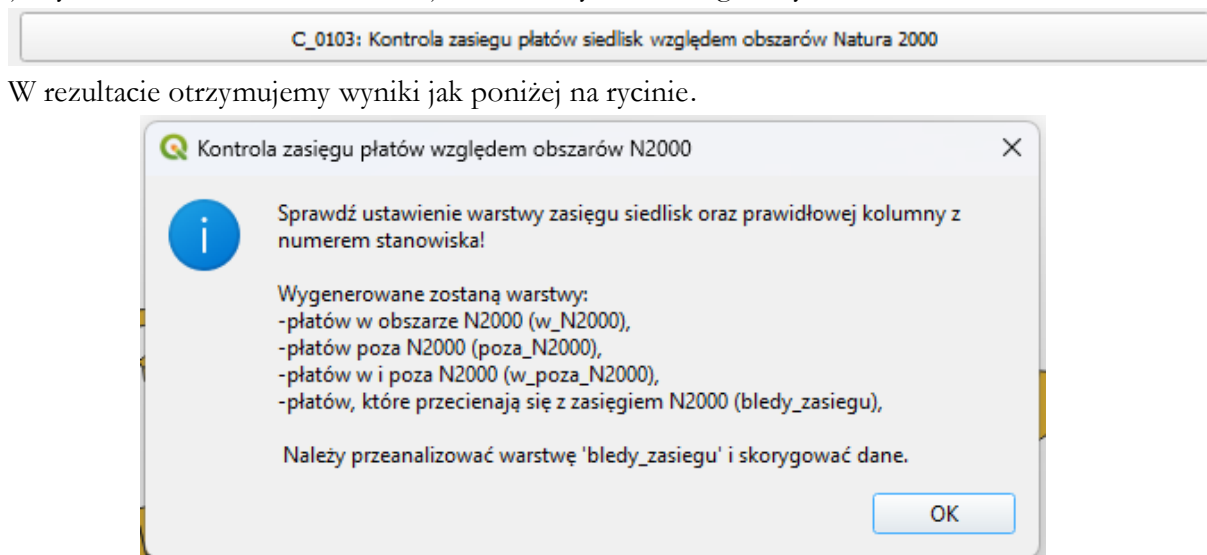
Kontrola sprawdza duplikaty we wskazanym polu zawierającym nr platu.

W rezultacie dostajemy komunikat o błędach lub ich braku oraz plik .csv z raportem kontroli

6.1.6.3. Kontrola zasięgu płątów siedlisk względem granic obszarów siedliskowych Natura 2000.

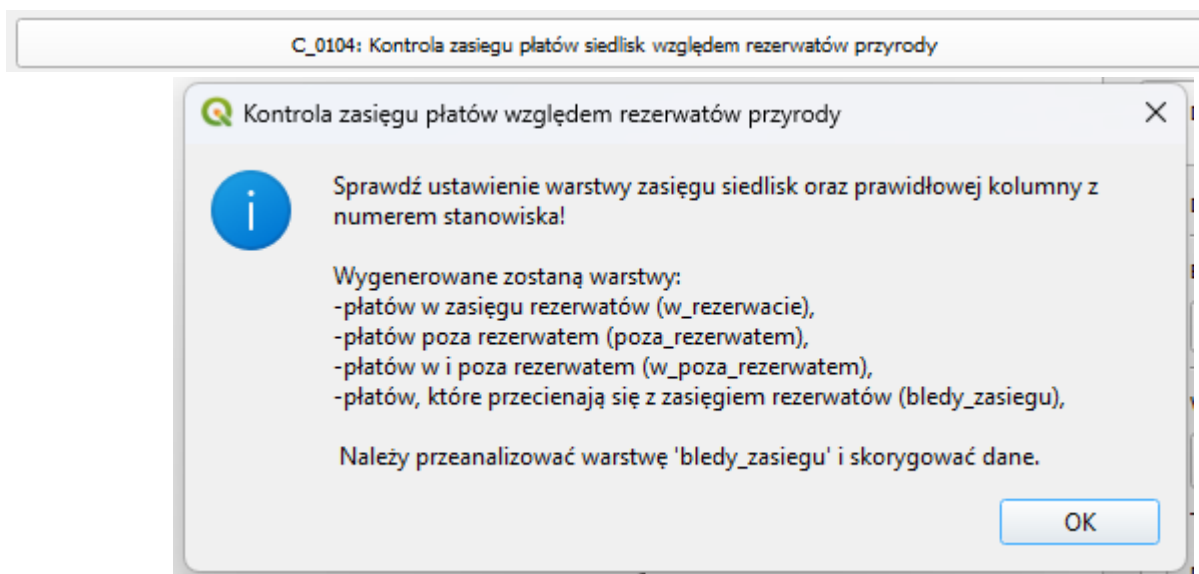
Sprawdza przekraczanie granic obszarów Natura2000. Płat nie powinien przekraczać granicy obszaru. Jeżeli jest to znaczna powierzchnia, która nie wynika z błędu topologii, płat powinien zostać podzielony na dwa o różnych numerach lub część przekraczającą dołączona do innego platu o tych samych parametrach. Oczywiście w przypadku tzw. błędów rysowniczych granicy obszaru Natura 2000 jest możliwe, że niewielki fragment platu "wychodzi" poza obszar. W takim przypadku skorygujemy możliwości kontroli, zakładając określony bufor od granicy obszaru Natura 2000.

W rezultacie otrzymujemy wyniki jak poniżej na rycinie.

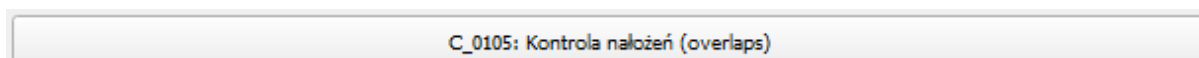
Jako, że Qgis nie oferuje ustawienia tolerancji sprawdzania geometrii i topologii wiele pozycji w warstwie wynikowej „błędy_zasięgu” niekoniecznie muszą być błędem i mogą zostać pominięte, ze względu na znikomą powierzchnie przekraczania granicy. Reszta powinna zostać poprawiona przed przejściem do kolejnych kroków.

6.1.6.4. Kontrola zasięgu płatów siedlisk względem granic rezerwatów przyrody.

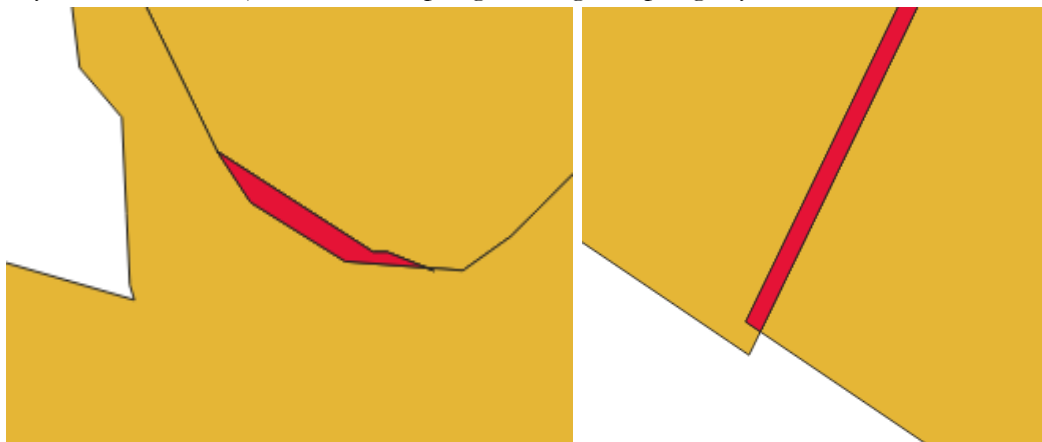

Założenia i wyniki tak samo jak w przypadku poprzedniej kontroli tylko w wypadku zasięgu rezerwatów przyrody.

6.1.6.5. Kontrola nałożeń (overlaps)

Wynikiem kontroli jest warstwa z poligonami gdzie poligony nachodzą na siebie.

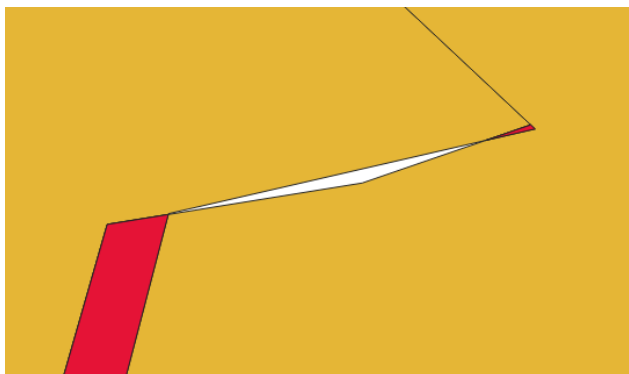
Jako, że Qgis nie oferuje ustawienia tolerancji sprawdzania geometrii i topologii wiele pozycji w warstwie wynikowej „błędy_zasięgu” niekoniecznie muszą być błędem i mogą zostać pominięte, ze

względem na znikomą powierzchnię przekraczania granicy. Reszta powinna zostać poprawiona przed przejściem do kolejnych kroków.

6.1.6.6. Kontrola występowania dziur (gaps)

C_0106: Kontrola występowania dziur (gaps)

Wynikiem kontroli jest warstwa z punktami reprezentującymi szczeliny w przebiegu granic poligonów leżących sąsiadując.

Jako, że Qgis nie oferuje ustawienia tolerancji sprawdzania geometrii i topologii wiele pozycji w warstwie wynikowej „błędy_zasięgu” niekoniecznie muszą być błędem i mogą zostać pominięte, ze względu na znikomą powierzchnię przekraczania granicy. Reszta powinna zostać poprawiona przed przejściem do przekazania warstwy.

6.1.6.7. Zakończenie kontroli

Zakres kontroli będzie rozwijany w zależności od potrzeb.

6.2. Struktura terenowej warstwy numerycznej (TWN)

Dane przestrzenne zapisywane są przy użyciu układu współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, o którym mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz.U. z 2012 r., poz. 1247).

Dane przestrzenne zapisywane są przy użyciu otwartego formatu grafiki wektorowej ESRI Shapefile. W formacie tym każdy zbiór danych (warstwa) składa się z czterech plików niezbędnych do ich prawidłowego odtworzenia, tj.:

- .shp – plik zawierający dane geometrii obiektów przestrzennych,
- .shx – plik zawierający indeksację obiektów przestrzennych,
- .dbf – plik zawierający dane opisowe obiektów przestrzennych,
- .prj – plik zawierający parametry zastosowanego układu współrzędnych.

Podczas prac terenowych należy przygotować warstwę Shapefile zawierającą następujące informacje:

Nazwa pola	TYP	Opis pola
NR_PLATU	Num (10, 0)	Po tym unikalnym numerze łączą się dane z aplikacji mMonitoring z warstwami numerycznymi i aplikacją WebMonitoring. Numer platu jest unikalny. Przy zastosowaniu się do procedur narzucanych przez aplikację – uzyskanie integralności będzie zachowane. Nr zbudowany jest z 10 cyfr, oznaczających kolejno: <ul style="list-style-type: none"> ➤ nr cyklu (1 – 2023, 2 – 2024, itd.), ➤ nr RDLP (np. 11 – RDLP w Szczecinku, zgodnie z adresem leśnym), ➤ Nr Nadleśnictwa (np. 01 – Białogard, zgodnie z adresem leśnym, dotyczy to zasięgu administracyjnego, bez względu, czy płat jest położony na gruntach LP czy innej własności), ➤ nr taks (unikalny nr taksatora – wykonawcy w danym Oddziale), ➤ nr powierzchni (3 cyfry – unikalne w danym Nadleśnictwie i dla danego taksatora).
NR_WYK	Tekstowe (4, 0)	Unikalny nr wykonawcy – taksatora. Składa się z 4 cyfr oznaczających: <ul style="list-style-type: none"> ➤ nr Oddziału (01 - Białystok, 02 – Brzeg, 03 – Gdynia, 04 – Gorzów, 05 – Kraków, 06 – Lublin, 07 – Olsztyn, 08 – Poznań, 09 – Przemysł, 10 – Radom, 11 – Szczecinek, 12 – Warszawa). 11 – RDLP w Szczecinku, zgodnie z adresem leśnym), ➤ nr wykonawcy - taksatora (unikalny nr taksatora – wykonawcy w danym Oddziale BULiGL, dla pracowników wykonujących prace w 2023 – taki sam).
SIEDL	Tekstowe 6	Pole uzupełniane po pracach terenowych – jest to ostateczna diagnoza typu siedliska. Jeżeli nie potwierdzono żadnego z siedlisk objętych projektem – należy wpisać BRAK. Jest możliwość wpisania innego kodu siedliska, niż objętego projektem, np. 9170, 65XX, 91XX.
AREA_HA	Num (7, 2)	Powierzchnia matematyczna (geometryczna) wyrażona w hektarach, z zaokrągleniem do 1 ara, wyliczona na podstawie współrzędnych punktów załamania granicy wydzielenia w układzie PL-1992 (z GIS).

6.3. Struktura geometrycznej warstwy numerycznej (GWN) po kontroli danych geometrycznych

Geometryczna warstwa numeryczna (GWN) Shapefile tworzona z połączenia terenowej warstwy numerycznej (TWN) po kontroli danych geometrycznych oraz bazy danych. Połączenie z bazą na podstawie pola zawierającego nr platu. Dodatkowo w tej warstwie jest wyliczona powierzchnia matematyczna (geometryczna) wyrażona w hektarach, z zaokrągleniem do 1 ara, wyliczona na podstawie współrzędnych punktów załamania granicy wydzielenia w układzie PL-1992 (z GIS).

Nazwa pola	TYP	Opis pola
NR_PLATU	Num (10, 0)	Po tym unikalnym numerze łączą się dane z aplikacji mMonitoring z warstwami numerycznymi i aplikacją WebMonitoring. Numer platu jest unikalny. Przy zastosowaniu się do procedur narzucanych przez aplikację – uzyskanie integralności będzie zachowane. Nr zbudowany jest z 10 cyfr, oznaczających kolejno: <ul style="list-style-type: none"> ➤ nr cyklu (1 – 2023, 2 – 2024, itd.), ➤ nr RDLP (np. 11 – RDLP w Szczecinku, zgodnie z adresem leśnym),

<i>Nazwa pola</i>	<i>TYP</i>	<i>Opis pola</i>
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nr Nadleśnictwa (np. 01 – Białogard, zgodnie z adresem leśnym, dotyczy to zasięgu administracyjnego, bez względu, czy płat jest położony na gruntach LP czy innej własności), ➤ nr taks (unikalny nr taksatora – wykonawcy w danym Oddziale), ➤ nr powierzchni (3 cyfry – unikalne w danym Nadleśnictwie i dla danego taksatora).
AREA_HA	Num (7, 2)	Powierzchnia matematyczna (geometryczna) wyrażona w hektarach, z zaokrągleniem do 1 ara, wyliczona na podstawie współrzędnych punktów załamania granicy wydzielenia w układzie PL-1992 (z GIS).
SIEDL	Tekstowe 6	Pole uzupełniane po pracach terenowych – jest to ostateczna diagnoza typu siedliska. Jeżeli nie potwierdzono żadnego z siedlisk objętych projektem – należy wpisać BRAK. Jest możliwość wpisania innego kodu siedliska, niż objętego projektem, np. 9170, 65XX, 91XX.
SIEDL_PLAN	Tekstowe 6	Pole uzupełnione na podstawie danych źródłowych RDOŚ, w granicach obszarów siedliskowych N2000, jeśli są dane odnośnie konkretnego obiektu. Pole wymaga uzupełnienia w obszarach siedliskowych Natura 2000 bądź w rezerwatach przyrody. Gdy nie było wcześniej zdiagnozowanego siedliska – wpisać BRAK.
SIEDL_LP	Tekstowe 6	Kolumna wynika z danych LP. W kolumnie zawarto informacje nt. występowania w wydzieleniu określonych 17 siedlisk przyrodniczych (1310, 1330, 1340, 6410, 6430, 6440, 6510, 7110, 7120, 7140, 7150, 7210, 7220, 7230, 91D0, 91E0, 91F0), głównie wg danych bazy SILP. Informacja dotyczy przede wszystkim siedlisk przyrodniczych, których powierzchnia w wydzieleniu stanowi ponad 50%. Tu należy ująć również inne źródła danych pochodzących z LP (np. weryfikacje siedlisk jeszcze nie uwzględnionych przez PUL, prace siedliskowe bądź fitosocjologiczne).
ZGODN_KOD	Tekstowe 1	Ocena zgodności siedliska przyrodniczego po pracach terenowych w stosunku do typu siedliska wykazywanego w dokumentacji RDOŚ. Cyfra od 1 do 9.
ZGODN_OPIS	Tekstowe 60	Opis zgodności z dokumentacją źródłową RDOŚ: <ol style="list-style-type: none"> 1. Siedlisko przyrodnicze zgodne z dokumentacją źródłową RDOŚ; 2. Nowe siedlisko przyrodnicze, nie wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ; 3. Inne siedlisko przyrodnicze objęte projektem LIFE niż wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ; 4. Inne siedlisko przyrodnicze nie objęte projektem LIFE niż wykazywane w dokumentacji źródłowej RDOŚ; 5. Brak siedliska przyrodniczego - siedlisko przekształcone, możliwe przywrócenie do stanu pierwotnego; 6. Brak siedliska przyrodniczego - siedlisko zniszczone, brak możliwości odtworzenia siedliska; 7. Brak siedliska przyrodniczego - pierwotny błąd naukowy, wykluczenie istnienia siedliska; 8. Siedlisko przyrodnicze wg odrębnej dokumentacji; 9. Brak siedliska przyrodniczego pochodzącego z odrębnej dokumentacji.

Wytyczne do wykonania oceny stanu siedlisk torfowisk, bagien oraz terenów podmokłych na obszarach Natura 2000 i wyznaczonych obszarach Zielonej Infrastruktury – umowy-zlecenia

<i>Nazwa pola</i>	<i>TYP</i>	<i>Opis pola</i>
ROK	Tekstowe 4	Rok wykonywania prac terenowych.
REZYGNACJA	Tekstowe 1	W przypadku braku siedliska objętego projektem LIFE – cyfra 1.
UZ_REZYGN	Tekstowe 150	Uzasadnienie tekstowe w przypadku nie stwierdzenia siedliska projektowego.
WART_PRZYR	Tekstowe 60	Należy podać informację o istotnych obiektach przyrodniczych występujących na placie, w tym o gatunkach zwierząt, bądź roślin, objętych ochroną gatunkową lub wymienionych w Załącznikach do Dyrektywy Siedliskowej bądź Ptasiej. W przypadku braku takich danych – należy wpisać „Nie stwierdzono”.
OPIS_SIEDL	Tekstowe 150	W tym polu należy podać podstawowe informacje o placie (stanowisku), podkreślając ogólne cechy związane ze zbiorowiskiem, gatunkami typowymi, itp. W przypadku braku siedliska – np. opis rzeczywistego zbiorowiska (np. Lzz So), typ siedliskowy lasu czy podtyp gleby.
ZARZ_TEREN	Tekstowe 20	Należy opisać zarządzającego terenem: - PGL LP, - Grunty prywatne, - Inne grunty publiczne.
DATA_OCENY	Tekstowe 10	Data wykonania prac terenowych (rok – miesiąc – dzień).
PARAM_PS	Tekstowe 2	Ocena parametru „Powierzchnia siedliska” (FV, U1, U2, XX).
PARAM_SSF	Tekstowe 2	Ocena parametru „Struktura i funkcje” (FV, U1, U2, XX).
PARAM_PO	Tekstowe 2	Ocena parametru „Perspektywy ochrony” (FV, U1, U2, XX).
OCENA	Tekstowe 2	Oceny stanu ochrony siedliska przyrodniczego w połączeniu z oceną jego perspektyw zachowania na stanowisku pozwalają ocenić stan ochrony siedliska na danym stanowisku. „Ocena ogólna” powinna być wyprowadzana zgodnie z regułą przyjętą we wskazaniach do raportowania o stanie ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych w regionach biogeograficznych. Reguła ta stanowi, że ocena ogólna jest równa najniższej z ocen cząstkowych (czyli ocen poszczególnych parametrów): <ul style="list-style-type: none"> • 3 oceny FV (ew. 2 oceny FV i 1 ocena XX) -->ocena ogólna FV • 1 lub więcej ocen U1 -->ocena ogólna U1 • 1 lub więcej ocen U2 -->ocena ogólna U2
OCENA_OPIS	Tekstowe 60	Uzasadnienie wyprowadzenia oceny ogólnej stanu ochrony.